

Gridshield conferentie

Hoe slim laden op de zon ons stroomnet kan beschermen

6 december 2023

a.s.r. verzekeringen Utrecht

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

Agenda - ochtend

- Introductie door **Johann Hurink** (Universiteit Twente)
- **Matthijs Kok** (gemeente Utrecht): de noodzaak voor een slim elektriciteitsnet
- **Gerwin Hoogsteen** (Universiteit Twente): Probleemschets, theoretische oplossing en dit project
- Koffiepauze -
- **Jos Ruijter** (a.s.r) en **Kevin de Bont** (Kropman): Hoe is het slim laden tot stand gekomen bij a.s.r.; technisch en ervaringen (management en EV-rijders)
- **Melvin Venema** (Venema E-Mobility): V2G- hoe wordt dit ingezet binnen het project VAP-DC (het eerlijke verhaal)

Agenda - middag

12:30 Lunch

- Keuzemogelijkheid voor twee van de vier opties:
  - Deep Dive DC-grids (interactieve sessie)
  - Deep Dive Gridshield (interactieve sessie)
  - Deep Dive HEBITS/gebruikerskarakterisatie/SmoothEMS incl regulering/kansen voor bedrijfsleven (HBE's)
  - Rondleiding over het laadplein en de overige energiefaciliteiten van a.s.r.

- Paneldiscussie

16:15 borrel

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

Hoe beschermt duurzaam slim laden ons stroomnet?

Introductie

Spreker

Prof. dr. Johann Hurink

Universiteit Twente

 6 december 2023

 a.s.r. verzekeringen Utrecht

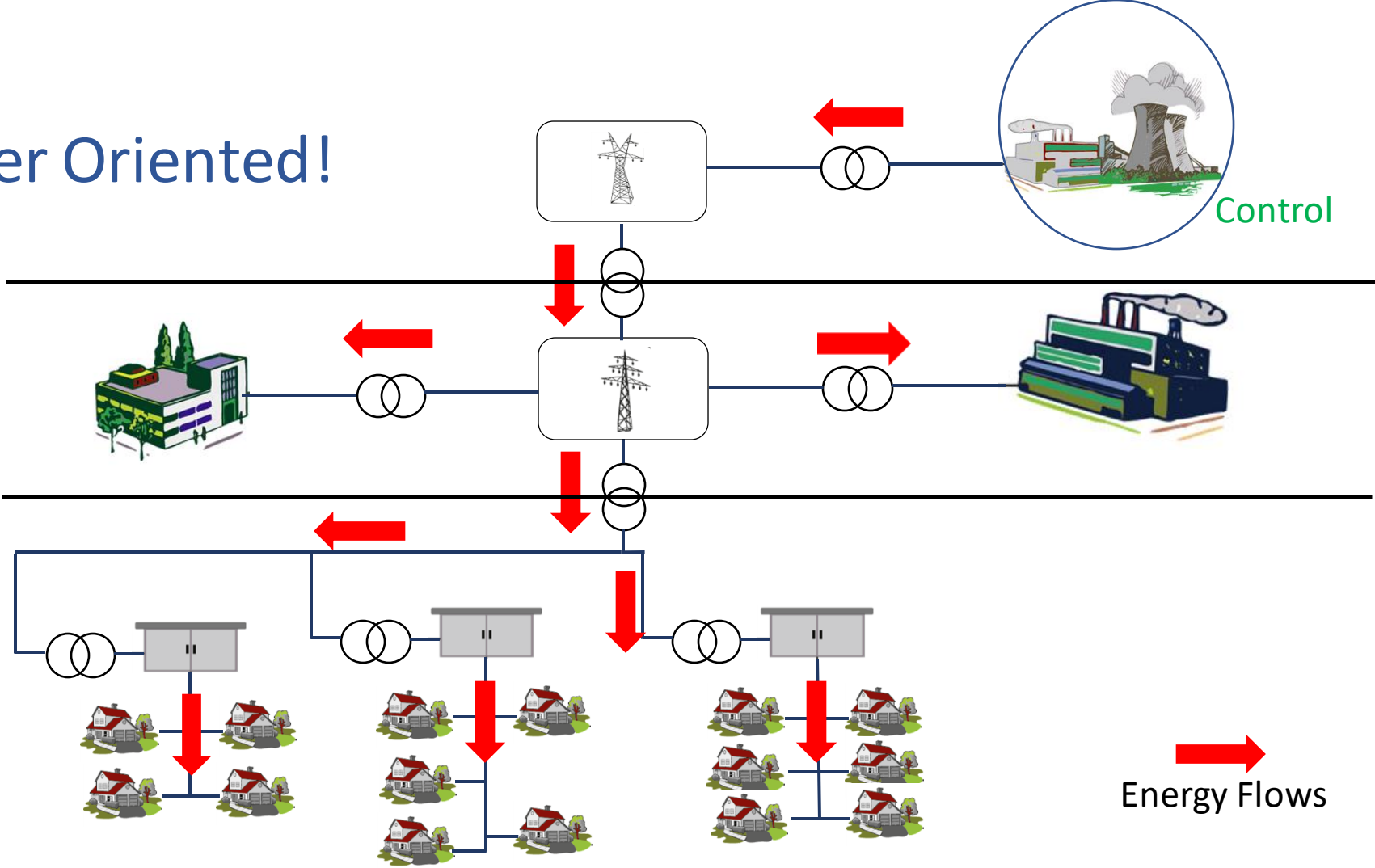
SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

POWER SYSTEMS OF THE 20TH CENTURY

DEMAND AND SUPPLY MUST MATCH AT ALL TIMES → SUPPLY FOLLOWS DEMAND

Power Oriented!

Energy Transition

To a larger extend 'Energy' oriented

Production by sun/wind
= not controllable

Charging = large and
partly synchronized loads

Storage = flexible and
controllable

Heating = large and partly
synchronized loads

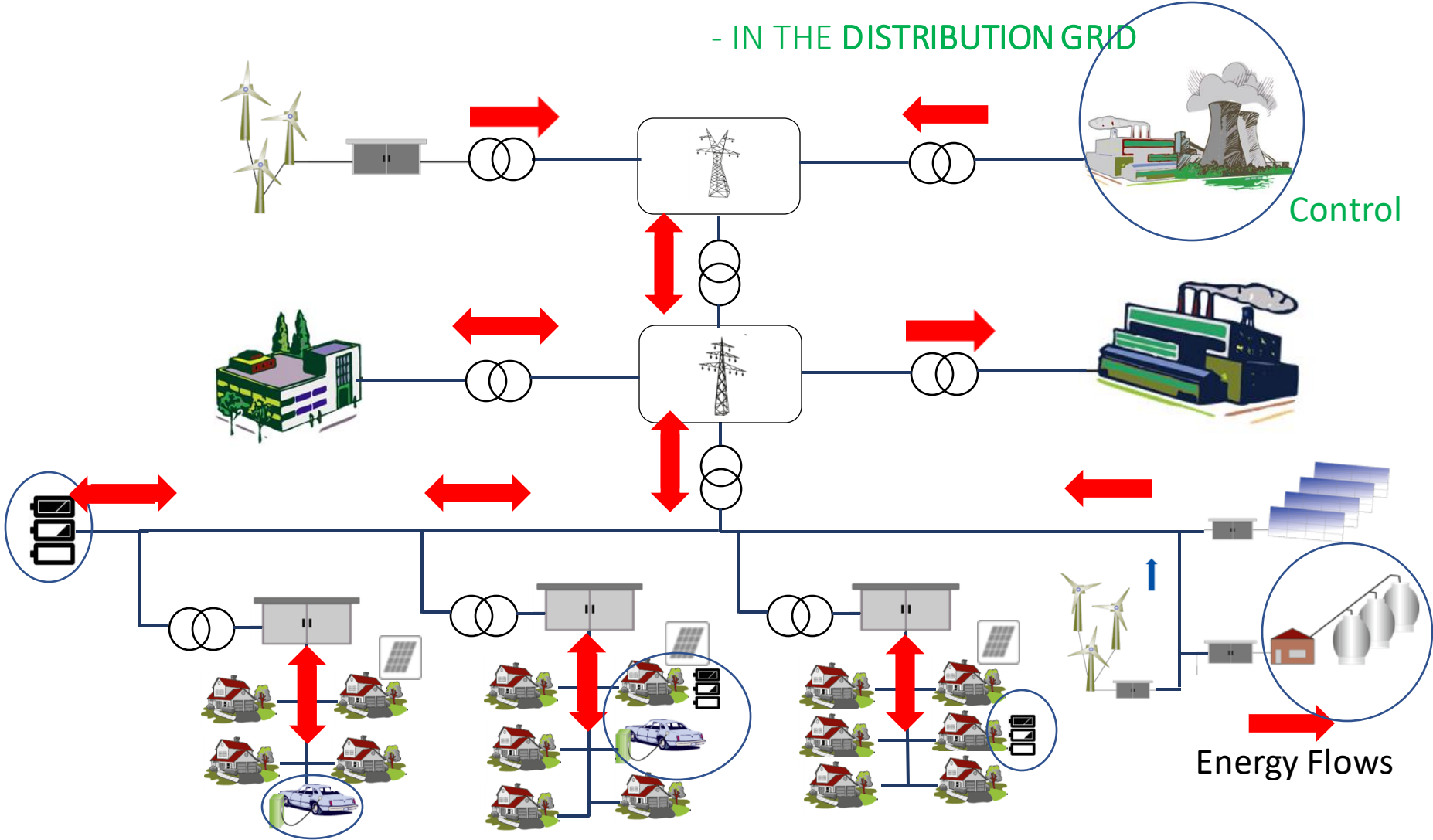

New controllable assets

POWER SYSTEMS OF THE 21ST CENTURY

NEW CONTROL TO A LARGER EXTENT - ENERGY ORIENTED

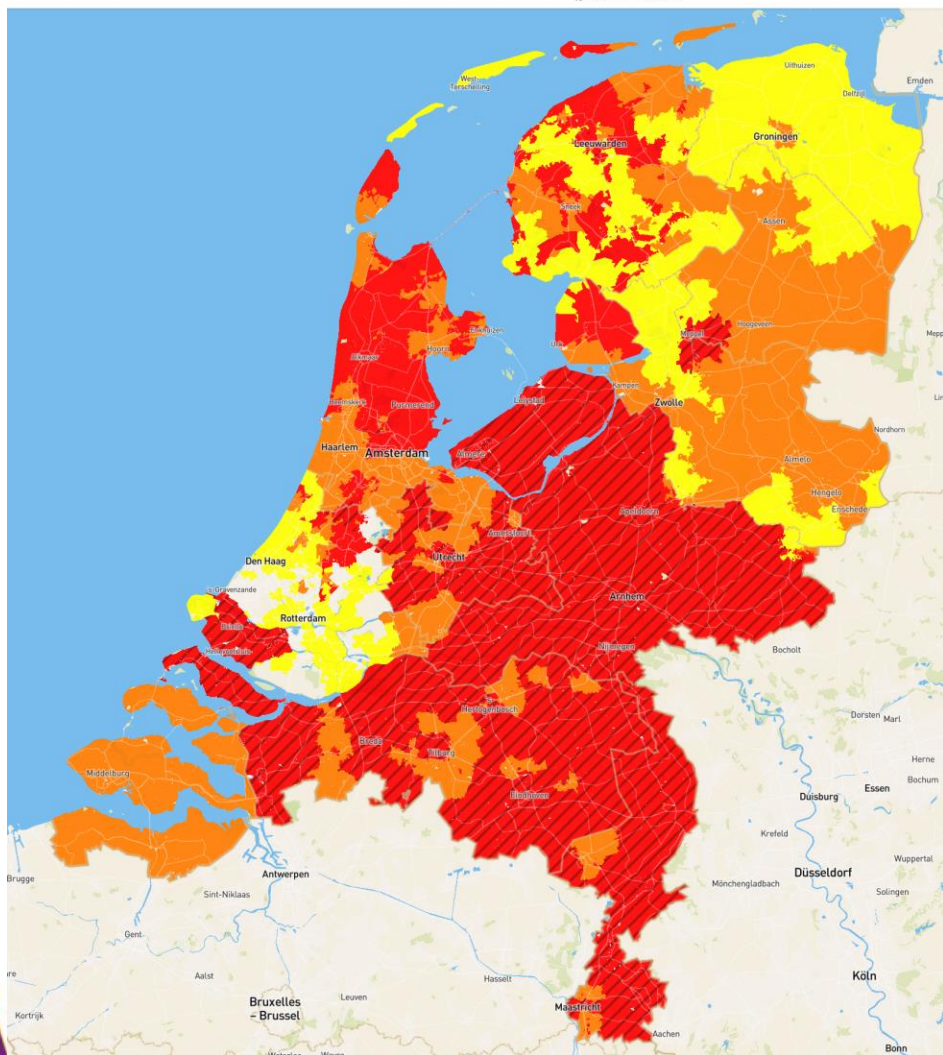
- IN THE DISTRIBUTION GRID

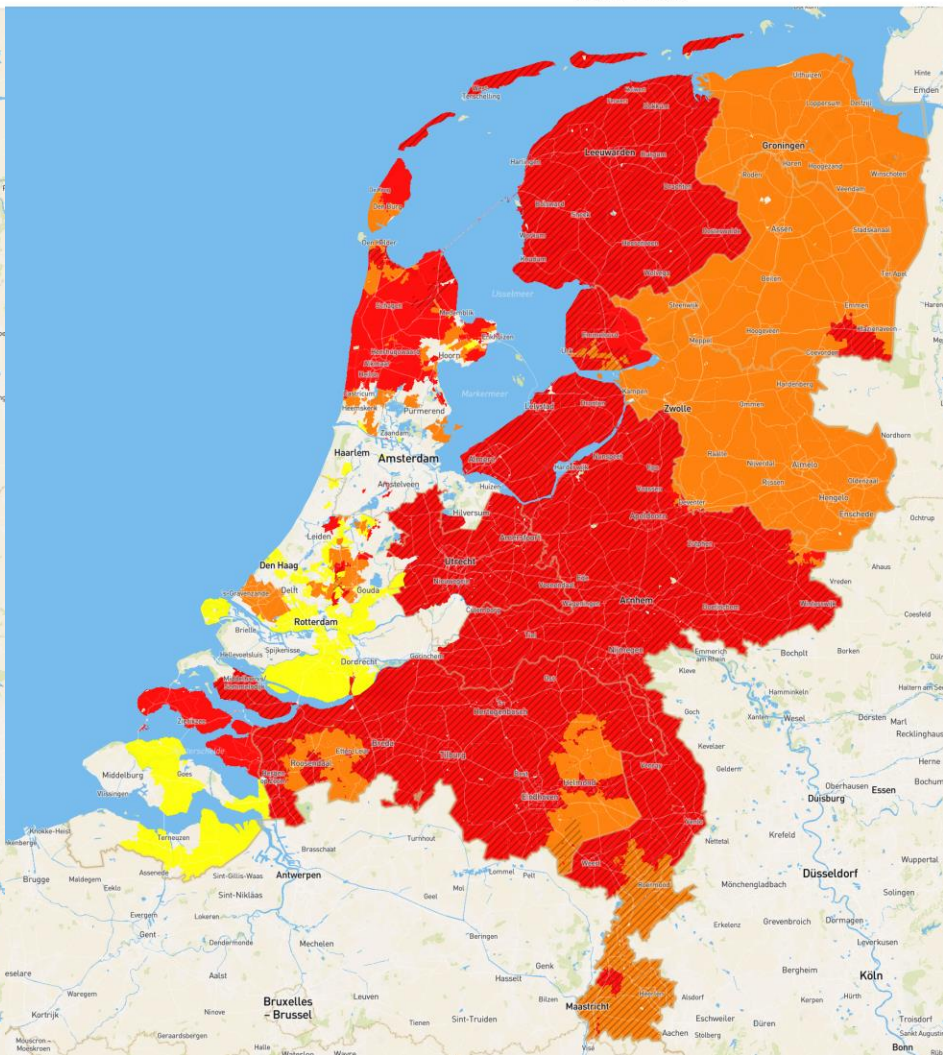

Gridproblems

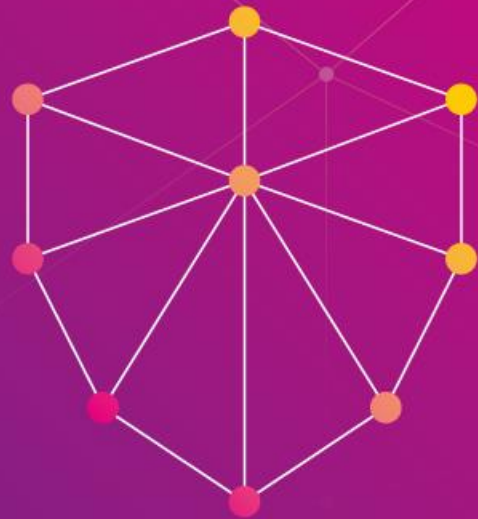
Capaciteitskaart afname elektriciteitsnet
Bijgewerkt: 23-11-2023 08:02

Capaciteitskaart invoeding elektriciteitsnet
Bijgewerkt: 23-11-2023 08:02

SmoothEMS

MET GRIDSHIELD

Coalition – Cooperation – Openness

- Bridge the gap between energy and power**
- Bring together research and practice**
- Work interdisciplinary**
- Make changes economically feasible**

Hoe beschermt duurzaam slim laden ons stroomnet?

De noodzaak voor slimme oplossingen op het net

Spreker

Matthijs Kok

Gemeente Utrecht

 6 december 2023

 a.s.r. verzekeringen Utrecht

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

Future of Charging 2023

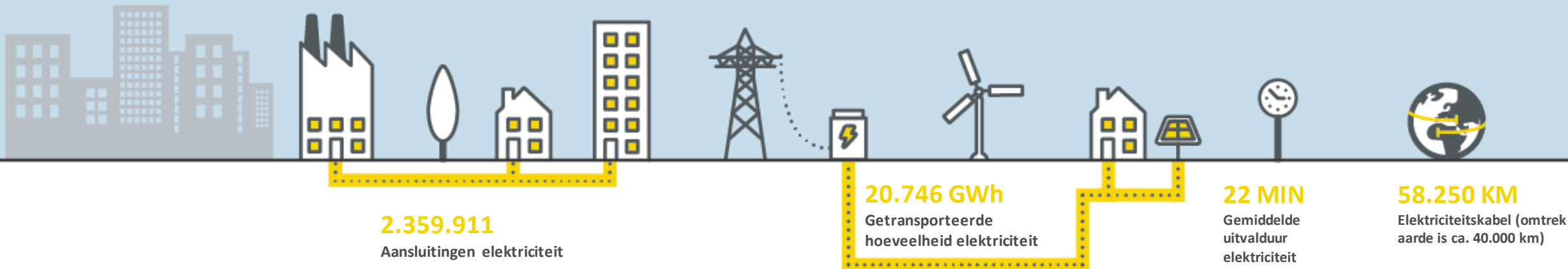

STEDIN IN CIJFERS

2022

Elektriciteit

Gas

Nieuw energiesysteem

VERSCHILLEND PER REGIO

Opwek door zon & wind vraagt flexibiliteit & opslag

Elektrificatie van mobiliteit zorgt voor grote stijging van de elektriciteitsvraag

Warmte voor de gebouwde omgeving afkomstig van (hybride) warmtepomp of warmtenetten

Industrie & landbouw verduurzamen met e-boilers, waterstof & geothermie

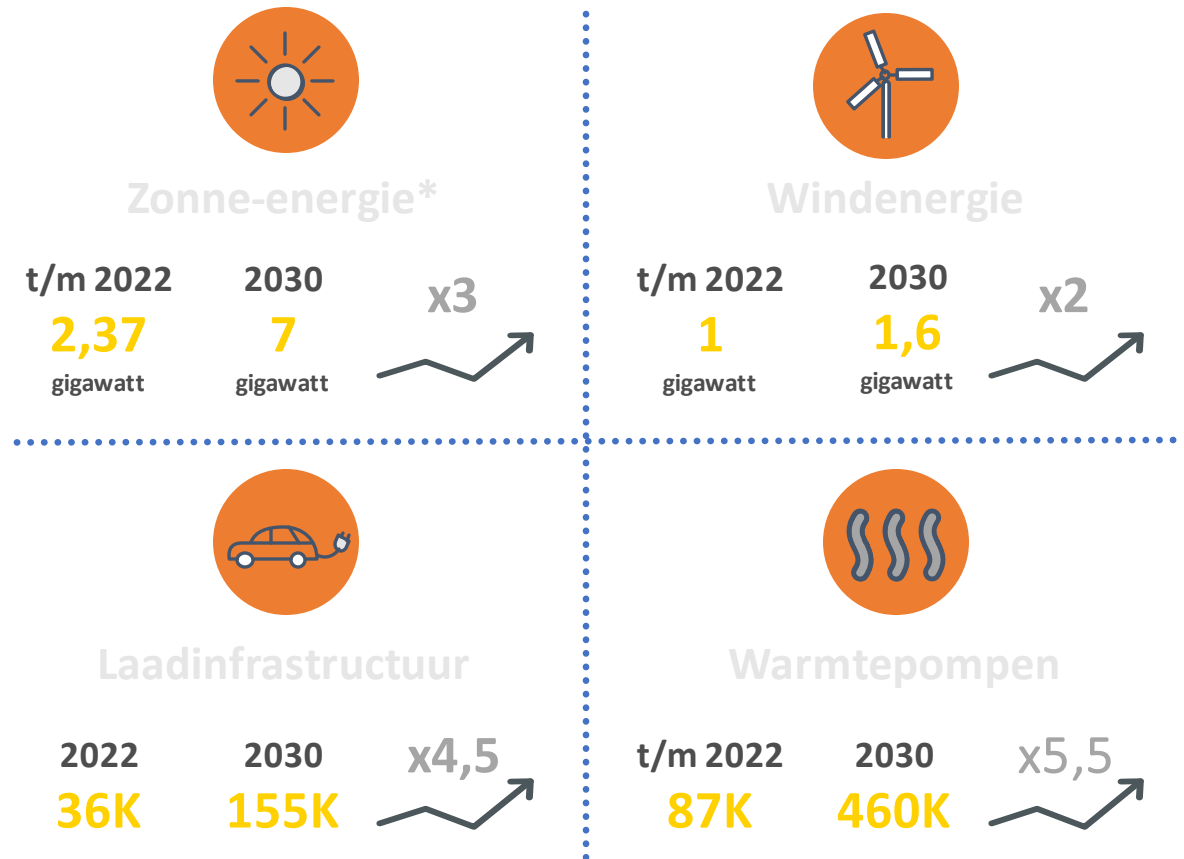

55-60% CO₂-reductie
in 2030

WE STAAN VOOR DE GROOTSTE UITDAGING OOI!

DE ENERGIETRANSITIE

- Door de energietransitie verduurzaamt de energieproductie in hoog tempo.
- Het elektriciteitsverbruik neemt toe: we gebruiken meer elektriciteit voor het verwarmen van gebouwen, voor elektrisch rijden en voor elektrificatie in de industrie.
- Iedereen in ons verzorgingsgebied toegang geven tot duurzame energie; dát is de maatschappelijke opdracht van Stedin.
- We richten daarom al onze aandacht op het mogelijk maken van de energietransitie.

Bron: Infographic [Stedin Groep jaarverslag 2022](#). Door ontwikkelingen kan deze data fluctueren gedurende het jaar.

* Zon op dak

ONZE VISIE: DE ENERGIETRANSITIE MOGELIJK MAKEN DOOR HET SNELLER BOUWEN, OPTIMAAL BENUTTEN EN GOED BEHEREN VAN DE NETTEN

BOUWEN

We leggen nog meer kabels en leidingen aan en bouwen extra stations. Zo kunnen we al onze klanten aansluiten op ons energienet, ook nieuwe afnemers én opwekkers.

BENUTTEN

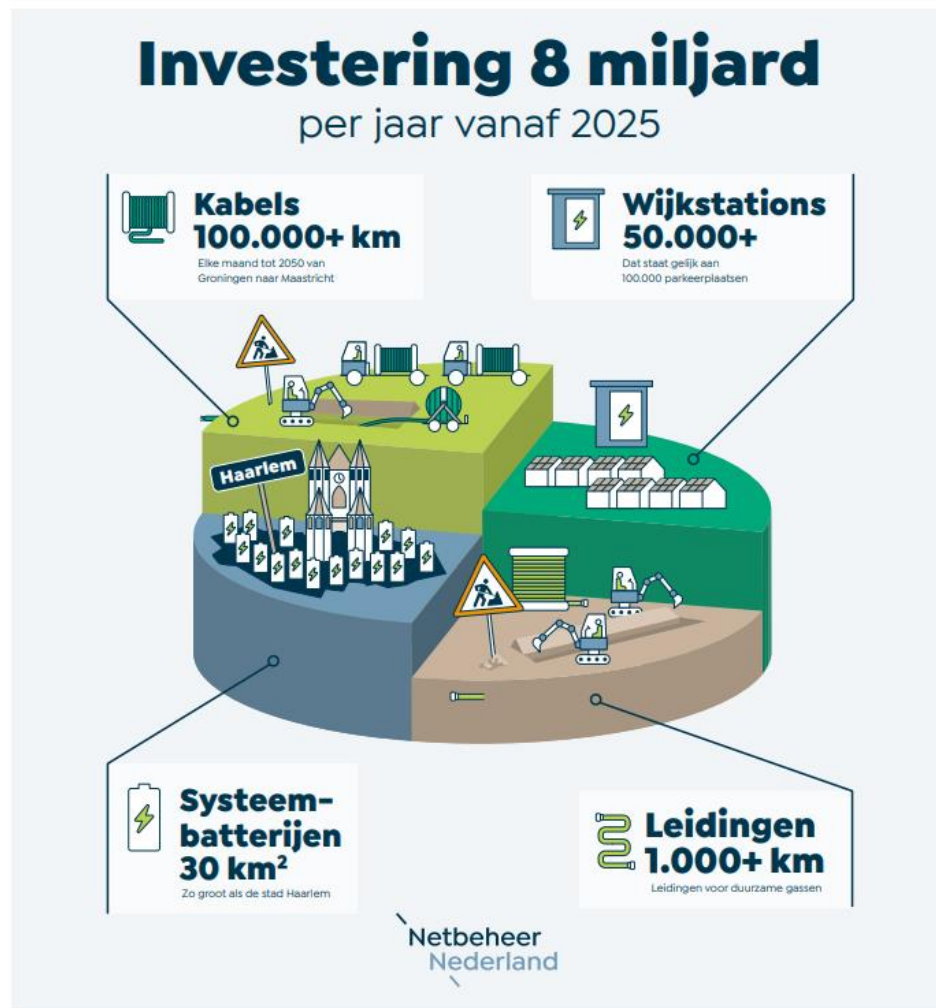
We gaan het net ook beter benutten. Door vraag en aanbod van energie goed op elkaar af te stemmen als de productie van wind- en zonne-energie piekt. Zo halen we het uiterste uit ons net en raakt het minder snel vol.

BEHEREN

We blijven de kwaliteit van ons energienet beheren zodat de betrouwbaarheid van de energievoorziening hoog blijft.

Bouwen, Bouwen, Bouwen

▲ Hoogspanningsmasten in het Zeeuwse landschap. © ANP

De noodklok is geluid over het stroomnet, maar hoe nu verder?

Nu het kabinet de intentie heeft uitgesproken om het overvolle stroomnet tijdens piekuren te ontzien, bepleiten grootverbruikers een snelle opwaardering van het net. Zij spreken eensgezind de wens uit dat er een aanvalsplan komt, om uitval of torenhoge spitstarieven te voorkomen.

Edwin van der Aa 20-10-23, 08:10 Laatste update: 20-10-23, 11:40

Optimaal Benutten

FLEXIBILITEIT WORDT DE NORM

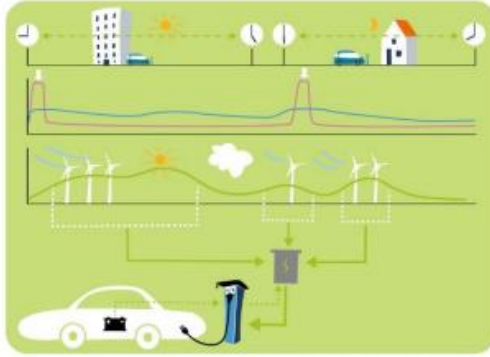
Uitgangspunten bij de inzet van flexibele capaciteit:

- Accusystemen gebruiken alleen flexibele capaciteit.
- Sturing van laadpalen en warmtepompen.
- Restcapaciteit beschikbaar maken voor flexibele klanten.
- Normering netbewust laden en aftoppen opwekpieken zon-op-dak.

Slim laden voor iedereen 2022-2025

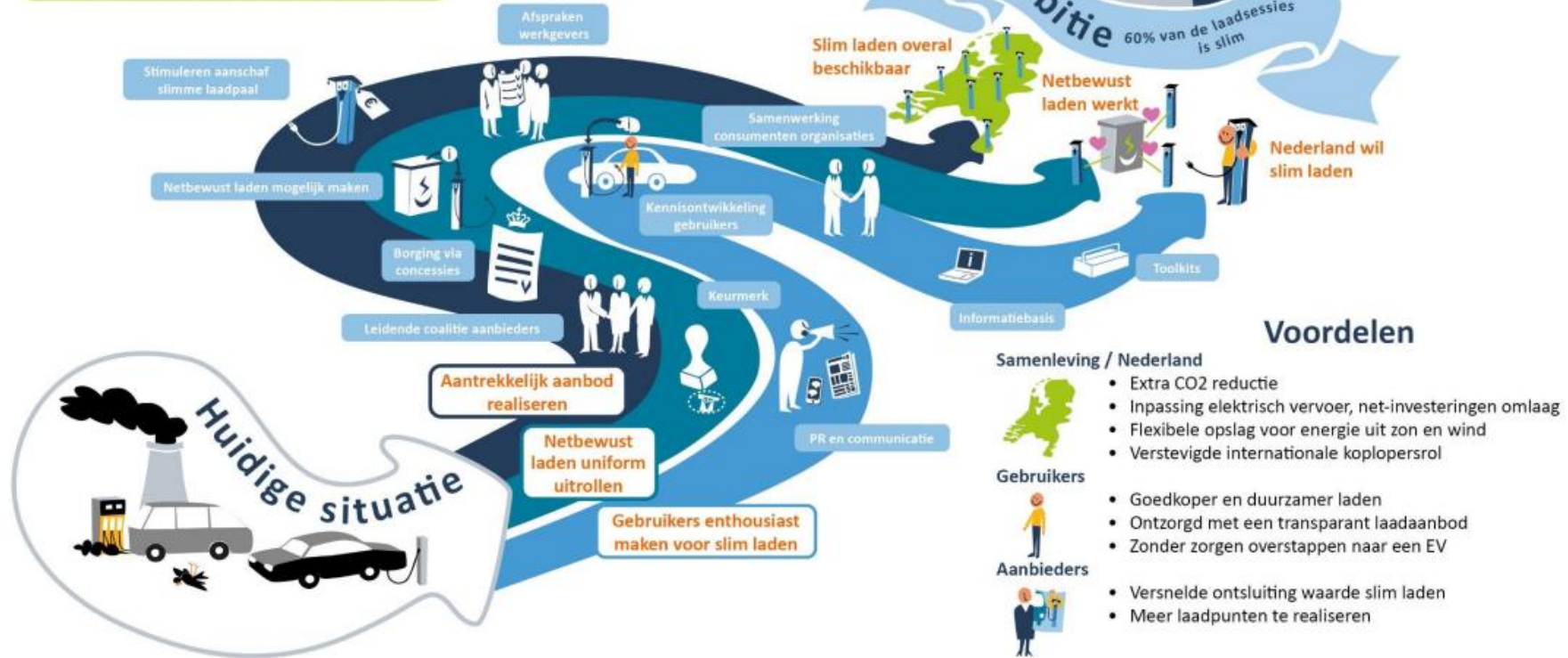
Wat is slim laden

- Op slimme momenten laden
- Automatisch, op afstand
- EV als tijdelijke opslag
- Optimaal gebruik netcapaciteit
- Goedkoper en duurzamer

Visie

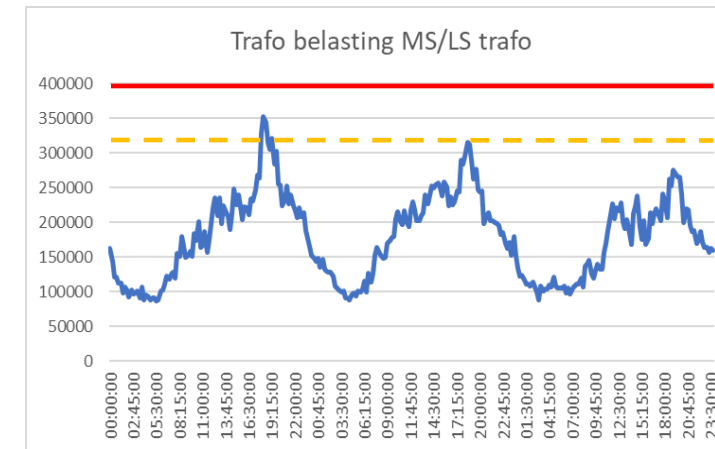
- Slim laden de norm
- Dagelijkse routine
- Markt versterkt zichzelf
- Soepele inpassing EV
- Toekomstbestendig energiesysteem

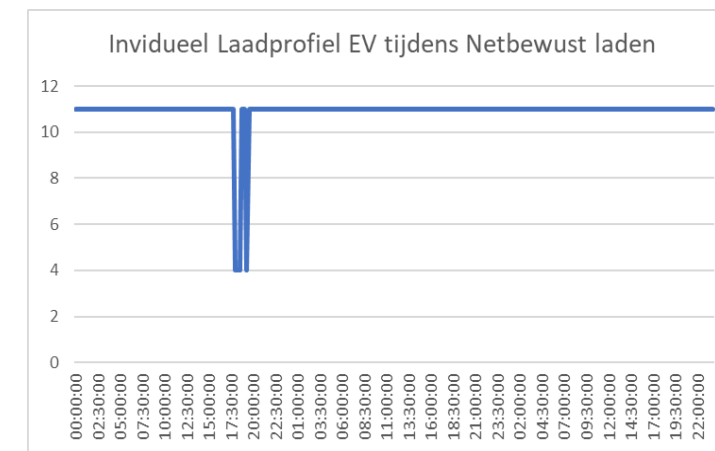
Netbewust laden om de mobiliteitstransitie te faciliteren

NAAR STURING OP FLEX IN DE GEBOUWDE OMGEVING

- De essentie van netbewust laden is dat elektrische auto's geen bijdrage leveren aan de piekbelasting van het elektriciteitsnet zodat alleen binnen de capaciteitsgrenzen van het netwerk wordt geladen, met geen / beperkt comfortverlies van de automobilist.
- Pilots zoals Flexpower in Amsterdam, FLEET in Utrecht en Netbewust Laden in Rotterdam wijzen uit dat de e-rijder nagenoeg geen hinder ondervindt als de combinatie van slim laden (op basis van o.a. prijs en duurzaamheid) en Netbewust Laden effectief wordt ingericht.

Activering
Netbewust
Laden bij 80%
capaciteit
MS/LS trafo

STEDIN.NET

VOOR DE NIEUWE
ENERGIEGENERATIE

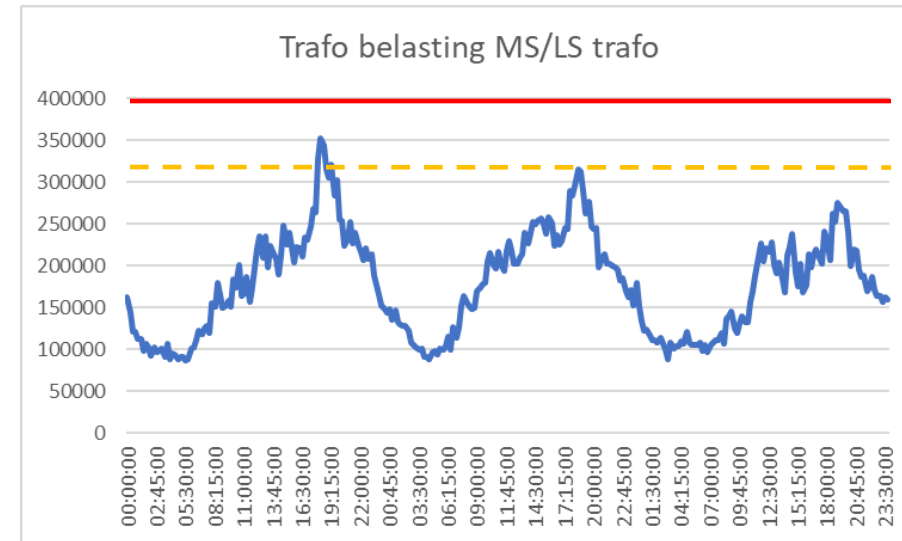
Netbewust Laden

23 november 2023

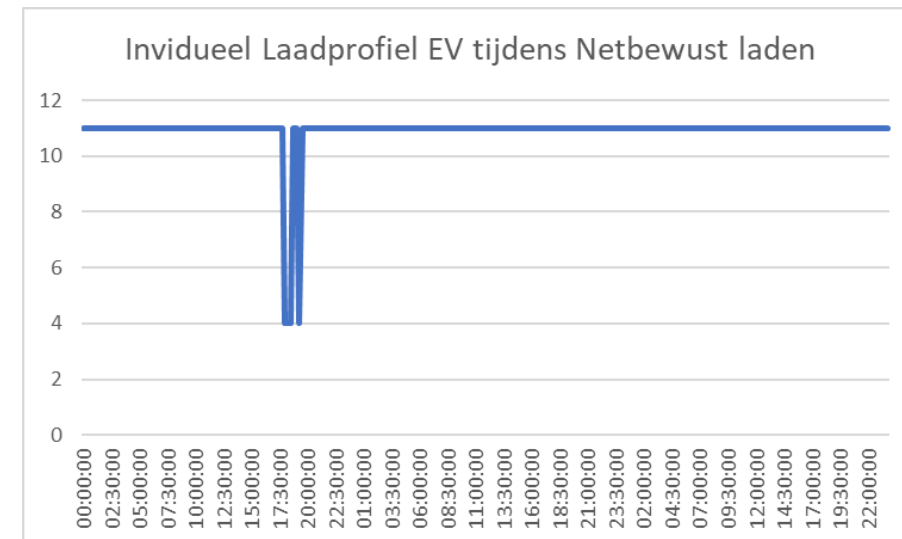
 Sluit aan

Netbewust Laden

- Laden binnen de capaciteit van het net
- Activatie:
  - Op basis van jaarlijkse netimpactanalyse
  - Activatie bij 80% capaciteit MS/LS trafo
- Reductie van het aantal knelpunten bij 4 kW:
  - 2030 10-15%
  - 2035 15-20%
- Ervaringen Flexpower en FLEET zijn positief voor net en gebruiker

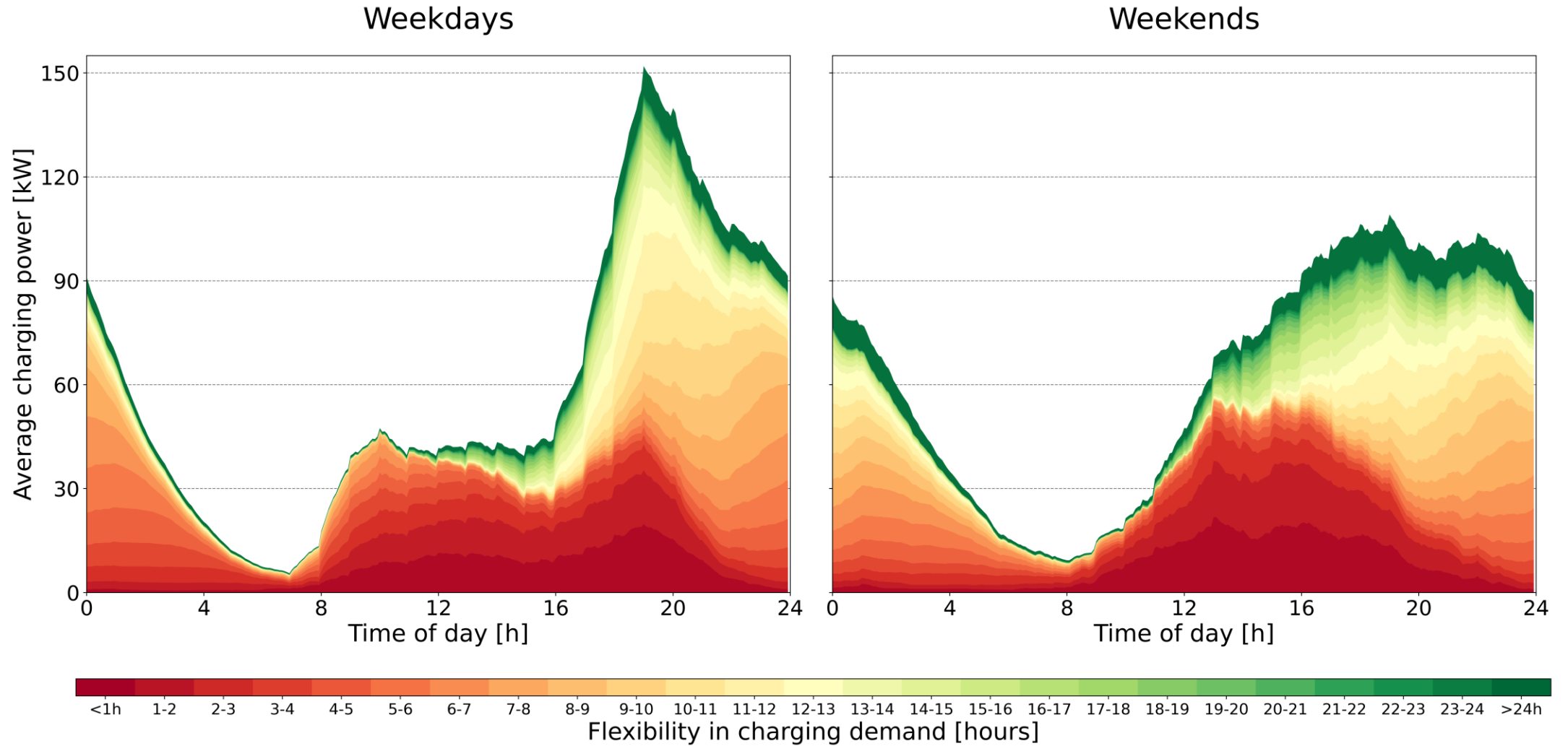

Activering
Netbewust Laden
bij 80% capaciteit
MS/LS trafo

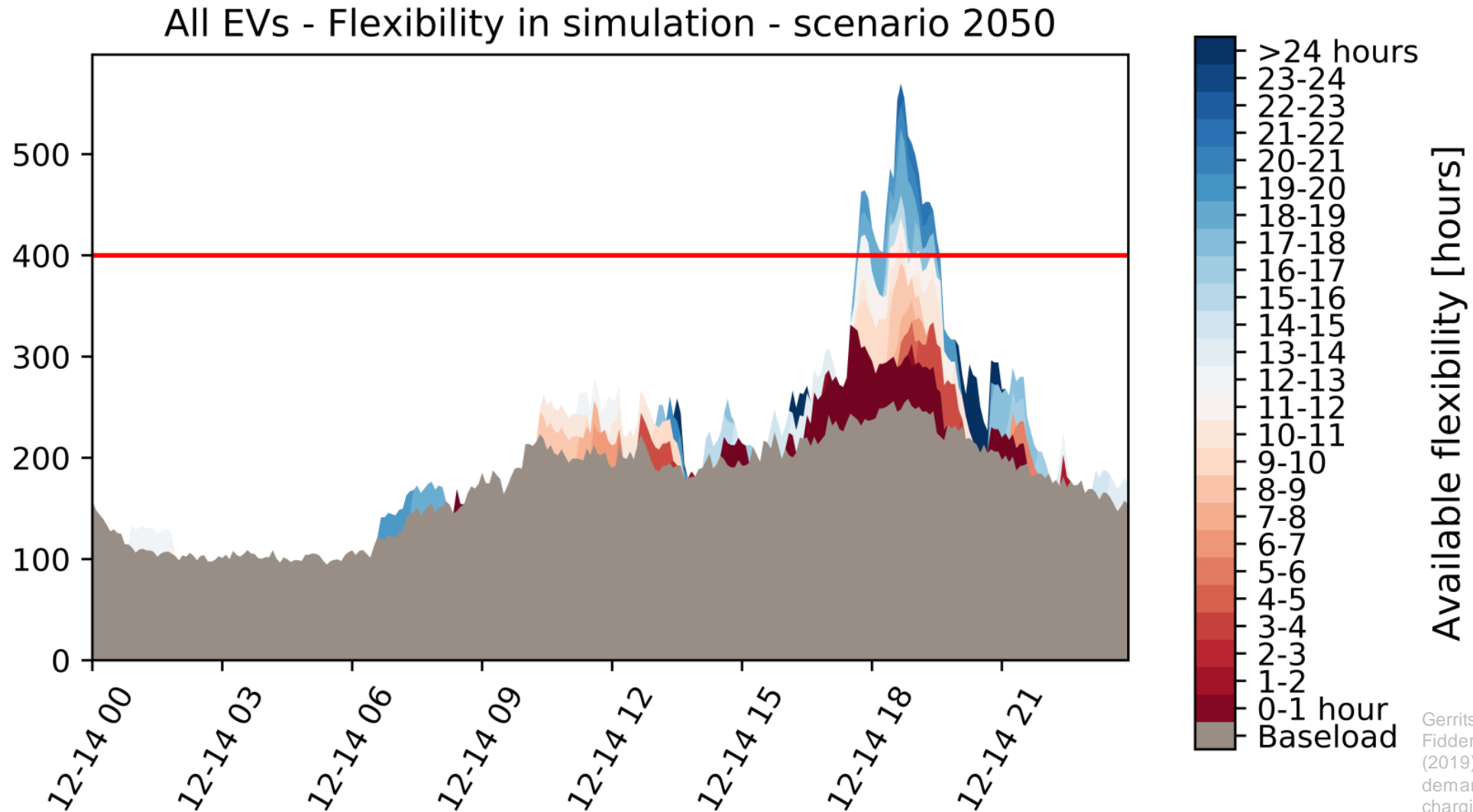

Flexibiliteit in laadbehoefte

Simulatie van flexibiliteit

Gerritsma, M. K., AlSkaif, T. A., Fidler, H. A., & van Sark, W. G. (2019). Flexibility of electric vehicle demand: analysis of measured charging data and simulation for the future. *World Electric Vehicle Journal*, 10(1), 14.

Handreiking Netbewust Laden

November 2023

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Inleiding	3
Leeswijzer	3
2. Netbewust Laden	5
Laden binnen de grenzen van de capaciteit	5
Waarom Netbewust Laden?	6
3. Werking Netbewust Laden in concessies	8
Uitgangspunten	8
Processen	10
4. Eisen Netbewust Laden voor concessies	12

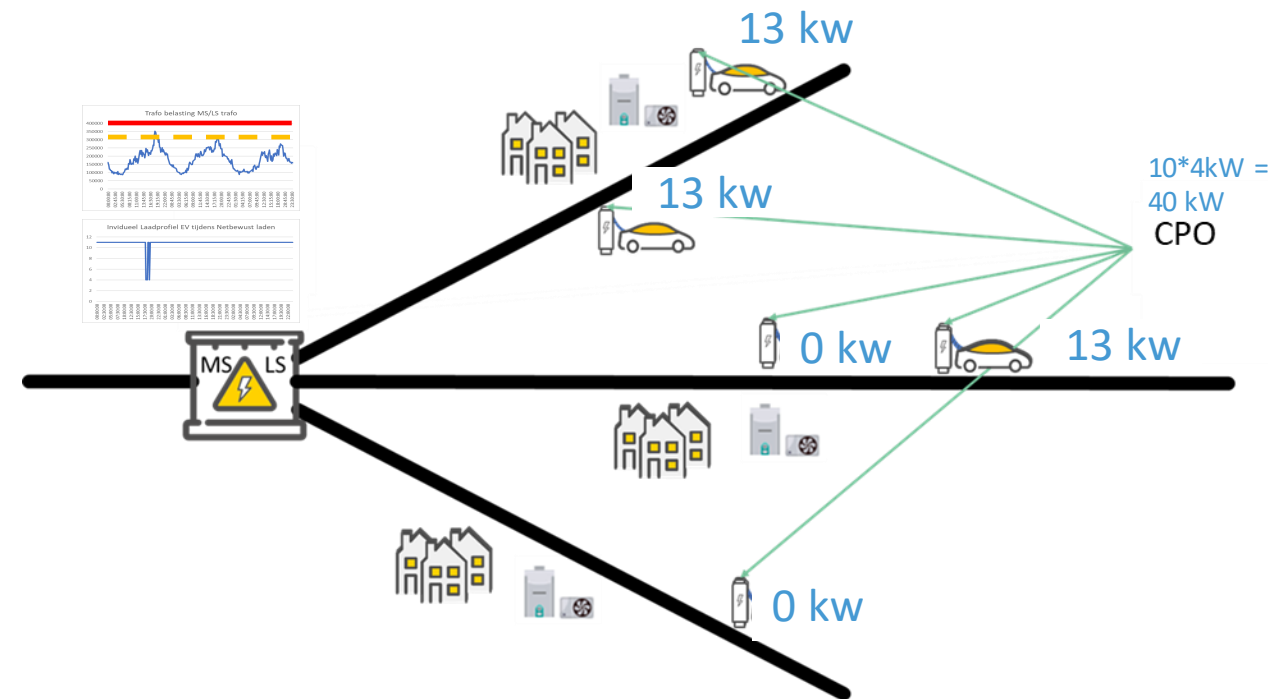
Uitgangspunten uit Actieplan SLVI

1. Verlaagd vermogen (firm) 4 kW per laadpunt en reguliere vermogen (non-firm): 8,625 kW per laadpunt

Laadzekerheid: 08:00 – 17:00 per laadpunt minimale levering van 30 kWh per 6 uur

2. Pooling van de vermogen van publieke laadpunten achter een Middenspanningsruimte (MS/LS-trafo)
3. Uniforme informatie-uitwisseling over lokaal beschikbare netcapaciteit
4. Opt-out slim laden

Nb. Op basis van regionale verschillen (congestie) mag worden afgeweken van de uitgangpunten.

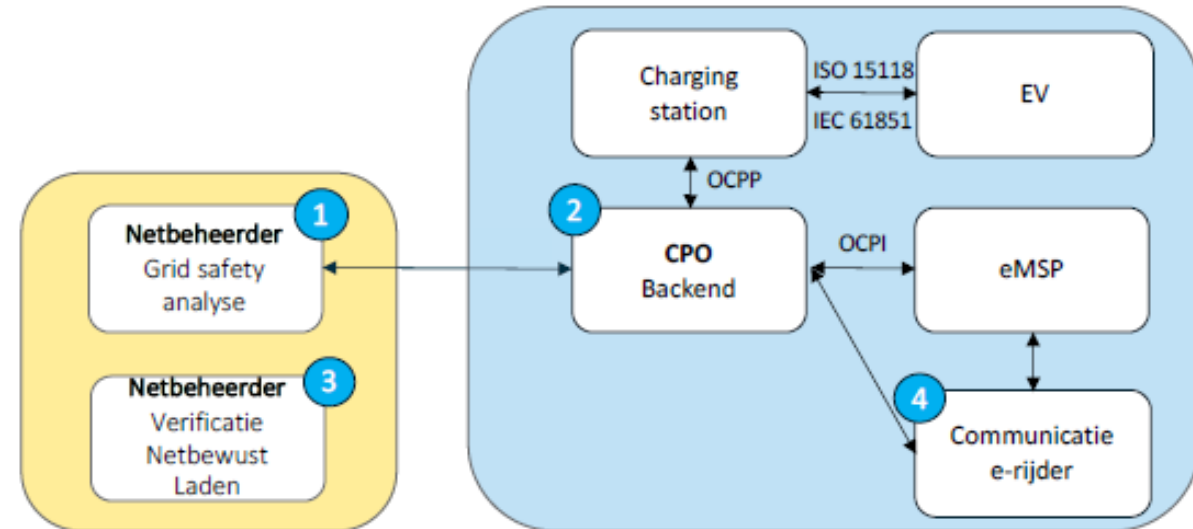

Activatie proces

1. Jaarlijks stellen netbeheerders capaciteitsschaarste vast (piekbelasting < 80 %)
2. De netbeheerder deelt de locaties van de LS-netten met beperkte capaciteit
3. CPO activeert Netbewust Laden

Proces sturing Netbewust Laden

1. Grid safety analyse: dagelijks geven netbeheerders een capaciteitsprofiel per kwartier aan de CPO .
2. CPO's laden binnen de maximaal beschikbare netcapaciteit (pooling mogelijk)
3. Netbeheerders bewaken de opvolging/effectiviteit
4. De CPO's communiceren met gebruiker via QR-code sticker (welk slim laden profiel en opt-out)

Eisen voor netbewust laden

- Vertaling naar PvE voor concessies
- Ook geschikt voor model-contract open markt model
- Toepasbaar in bestaande contracten via addendum of VTW. Dat vraagt wederzijdse instemming.

Eisen Netbewust Laden

Netbewust Laden	Concessiehouder past Netbewust Laden toe op laadpunten zodat het vermogen van het laden nooit de op dat moment beschikbare (transport)capaciteit voor laden achter een Middenspanningsruimte (MSR) overstijgt.
Implementatie Netbewust Laden	Concessiehouder moet binnen 12 maanden na gunning van de Concessie invulling geven aan Netbewust Laden. Concessiehouder is zich ervan bewust dat Netbewust Laden een ontwikkeltraject betreft en verschillende onderdelen worden uitgewerkt gedurende de concessie.
Activatie Netbewust Laden	• Om de energie- en mobiliteitstransitie ook bij (dreigende) capaciteitsschaarste te kunnen faciliteren stellen netbeheerders voor om Netbewust Laden te activeren. • Netbeheerders stellen minimaal één maal per jaar vast of en zo ja op welk LS-net er (dreigende) capaciteitsschaarste te verwachten is. Dit betreft MS/LS-trafo's met een piekbelasting van 80% of hoger. • De netbeheerder deelt de locaties van de LS-netten met beperkte capaciteit, waarop de Concessiehouder het Netbewust Laden binnen twee maanden activeert.
Capaciteit Netbewust Laden	• De netbeheerder deelt de dag van tevoren, conform de het tijdschema van de day ahead markt, een stuursignaal naar de Concessiehouder. Dit betreft een profiel met de maximaal beschikbare netcapaciteit op kwartierbasis op een LS-net op basis van een grid safety analyse. Deze informatie wordt uitgewisseld via een gestandaardiseerde interface.

Vervolgonderzoek: kosten en vergoedingen

Type	Werking	Voordelen	Nadelen
Geen vergoeding	N.v.t.	• Geen administratielast	• Kosten landen bij de e-rijder • Geen toepassing in bestaande contracten
Implementatiekosten	Eenmalige vergoeding per laadpunt waarop Netbewust Laden wordt aangeboden aan de netbeheerder.	• Eenmalige regeling • Administratief eenvoudig	• Groeiend aantal laadpalen wordt niet vergoed
Exploitatiekosten	Periodieke vergoeding per laadpunt waarop Netbewust Laden aangeboden wordt aan de netbeheerder.	• Ook vergoeding voor nieuwe laadpalen	• Periodieke administratie
Omzetverlies	Vergoeding o.b.v. niet geleverde kWh door toepassing Netbewust Laden	• Vergoeding daadwerkelijke inkomstenderving	• Veel administratie

Naar codebesluiten en regelgeving

Juridisch-regulatorische ontwikkeling

- Normering van Netbewust laden op basis van een wettelijke borging (energiewet en de daarmee samenhangende codes).
- In groeipad: Verplichting Netbewust Laden via de concessievoorwaarden.

Technische ontwikkeling

- Einddoel: dagelijks vast te stellen cluster profiel op basis van day ahead prognoses
- In groeipad: Statisch (eventueel variabel) cluster profiel op basis van historische data. Deze tussenstap kan eventueel nodig zijn om tijd te kopen voor de noodzakelijke data, ICT en proces aanpassingen door te kunnen voeren.

Hoe beschermt duurzaam slim laden ons stroomnet?

Probleemschets en theoretische oplossing netcongestie

Spreker

Gerwin Hoogsteen

Universiteit Twente

 6 december 2023

 a.s.r. verzekeringen Utrecht

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

BACK TO THE FUTURE™

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

Lochem – 2 april 2025

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

NIEUWS

Het is gelukt: Lochem zit zonder stroom

2 april 2015, 20:23 • 2 minuten leestijd

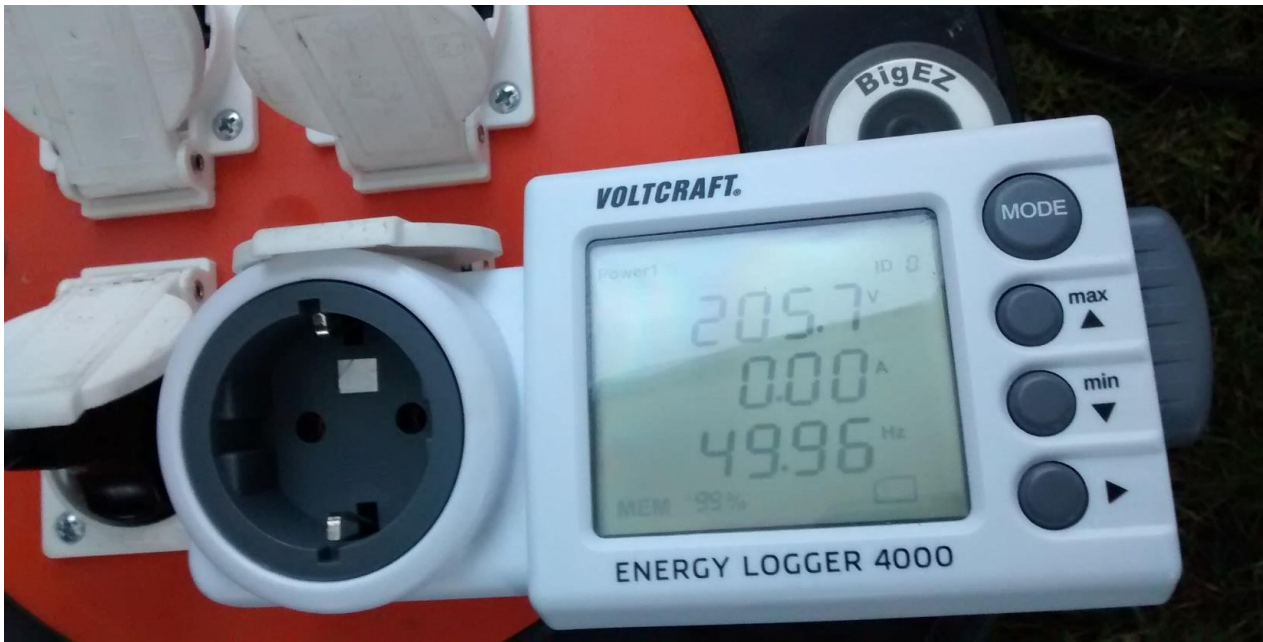
LOCHEM - Het is gelukt, de stroom is uitgevallen in Lochem.

De straten Koedijk, Haverkamp en Graanweg werden vanavond maximaal belast, door auto's op te laden en massaal pizza's te bakken. Het voltage kwam onder het landelijk toegestane gemiddelde en rond 20.00 uur viel bij één van de drie fases de stroom uit.

De stroom is eruit geklapt! [#Lochem pic.twitter.com/qHZ5RpRora](https://pic.twitter.com/qHZ5RpRora)

— Reinier Vermeer (@Reiniervermeer)

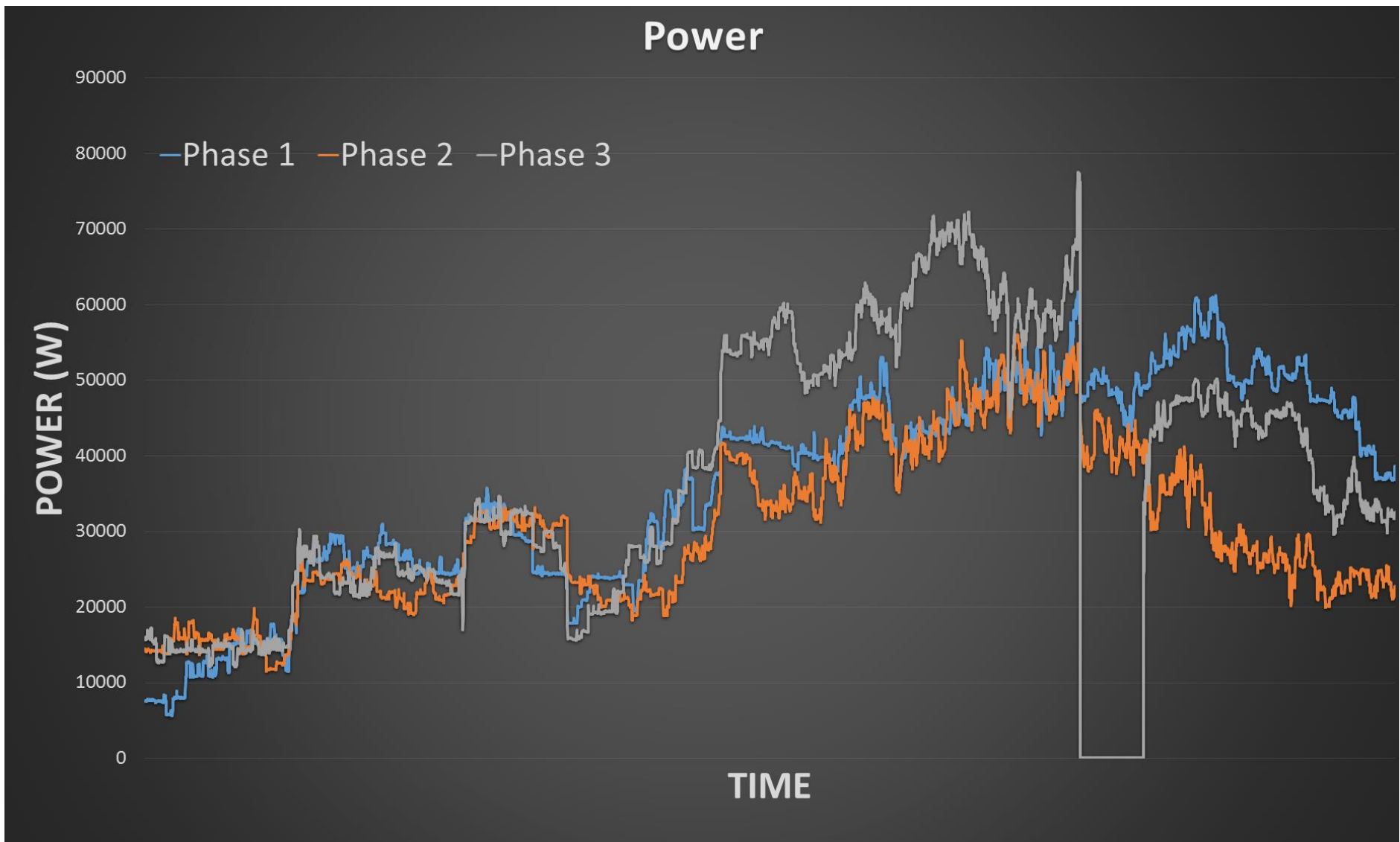
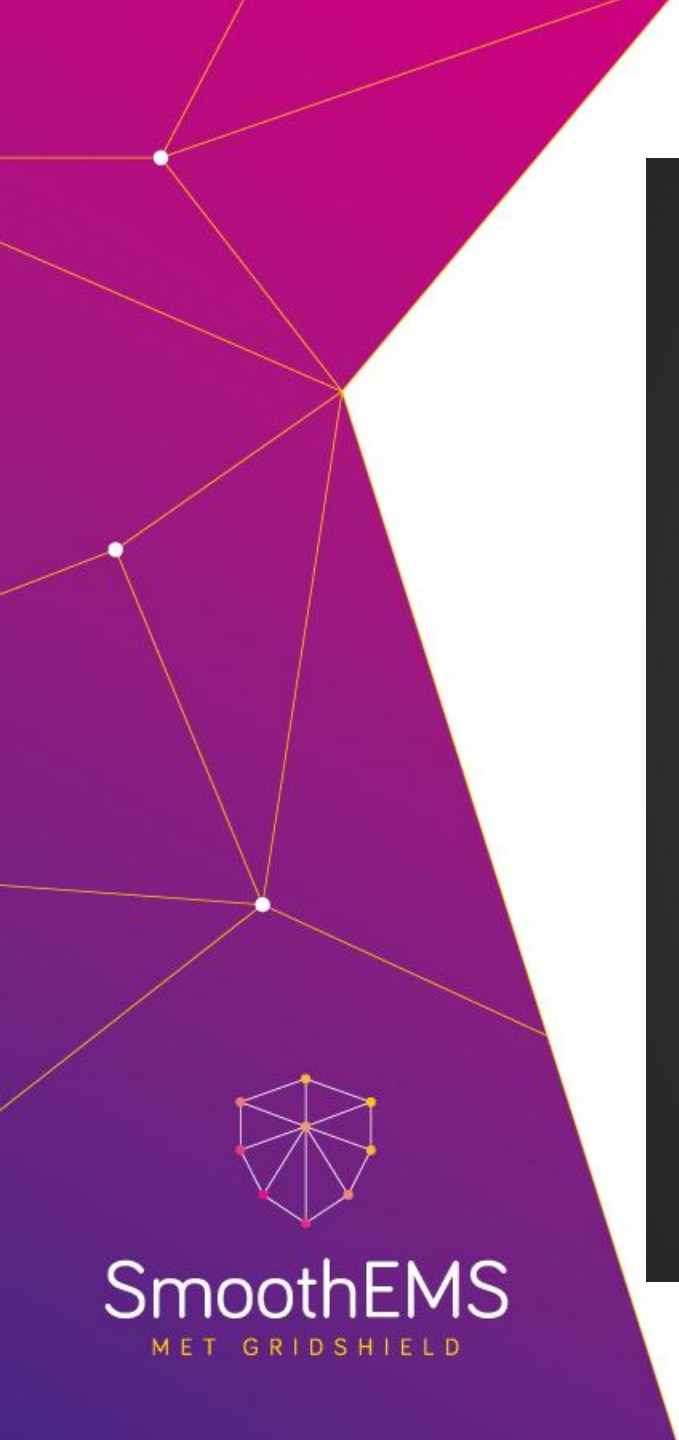

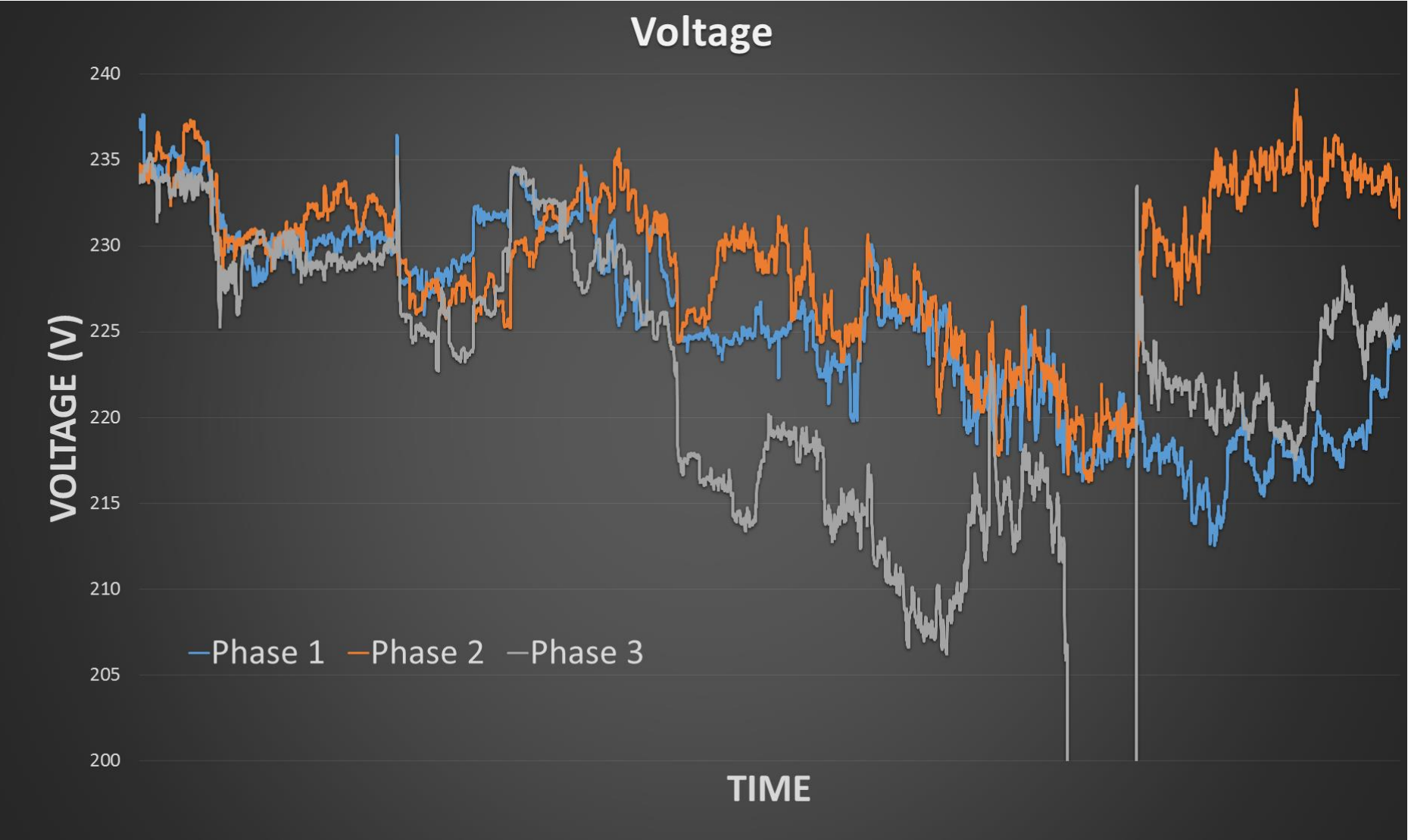
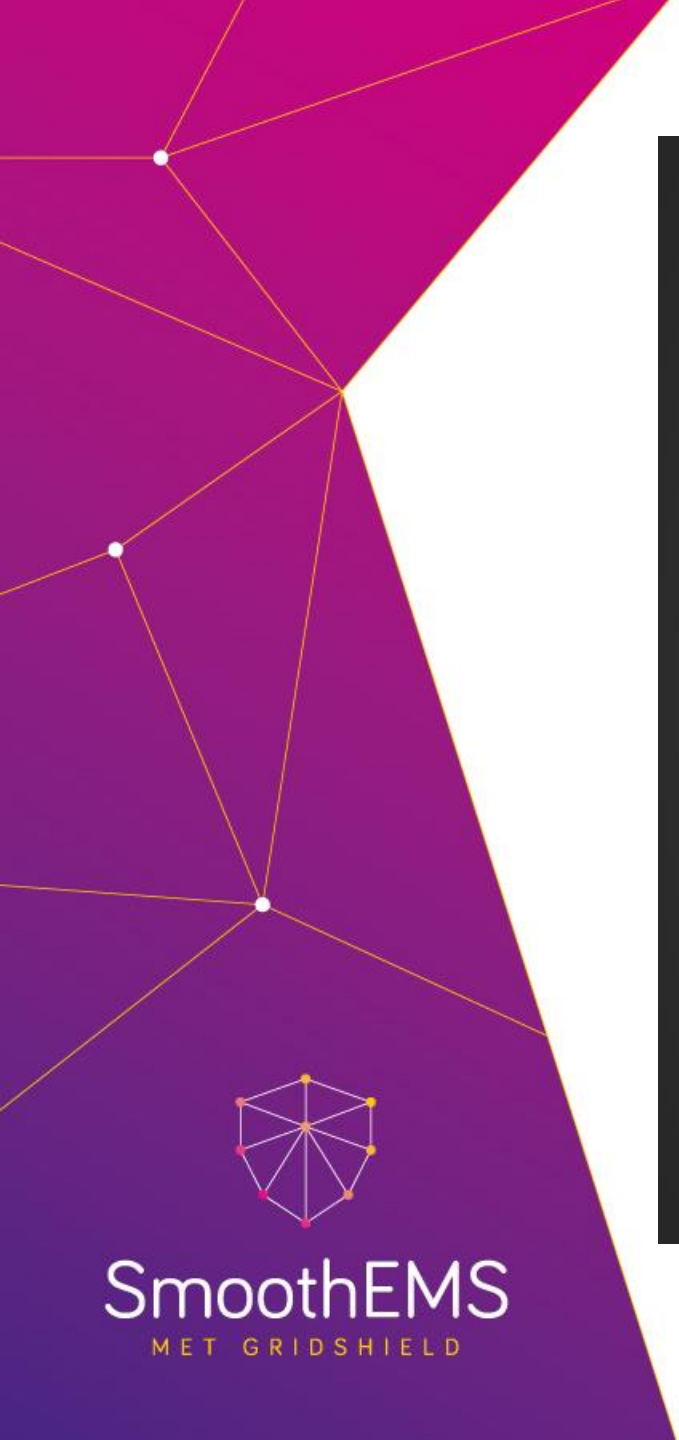
Een doodgewone straat op zwart?!

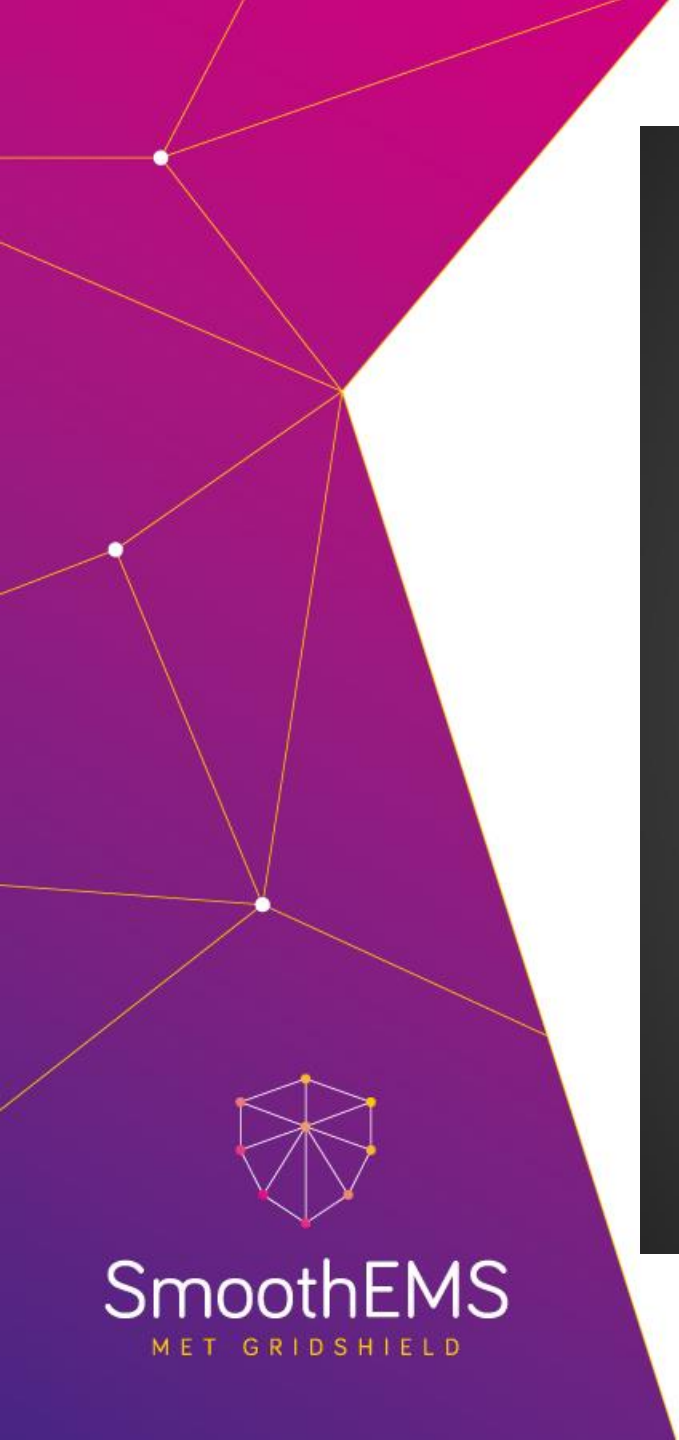
- 80 jonge woningen (ca 2010)
- Elektrische wijk
- 20 elektrische auto's
- Inductiekoken
- Warmtepompen
- Zonnepanelen

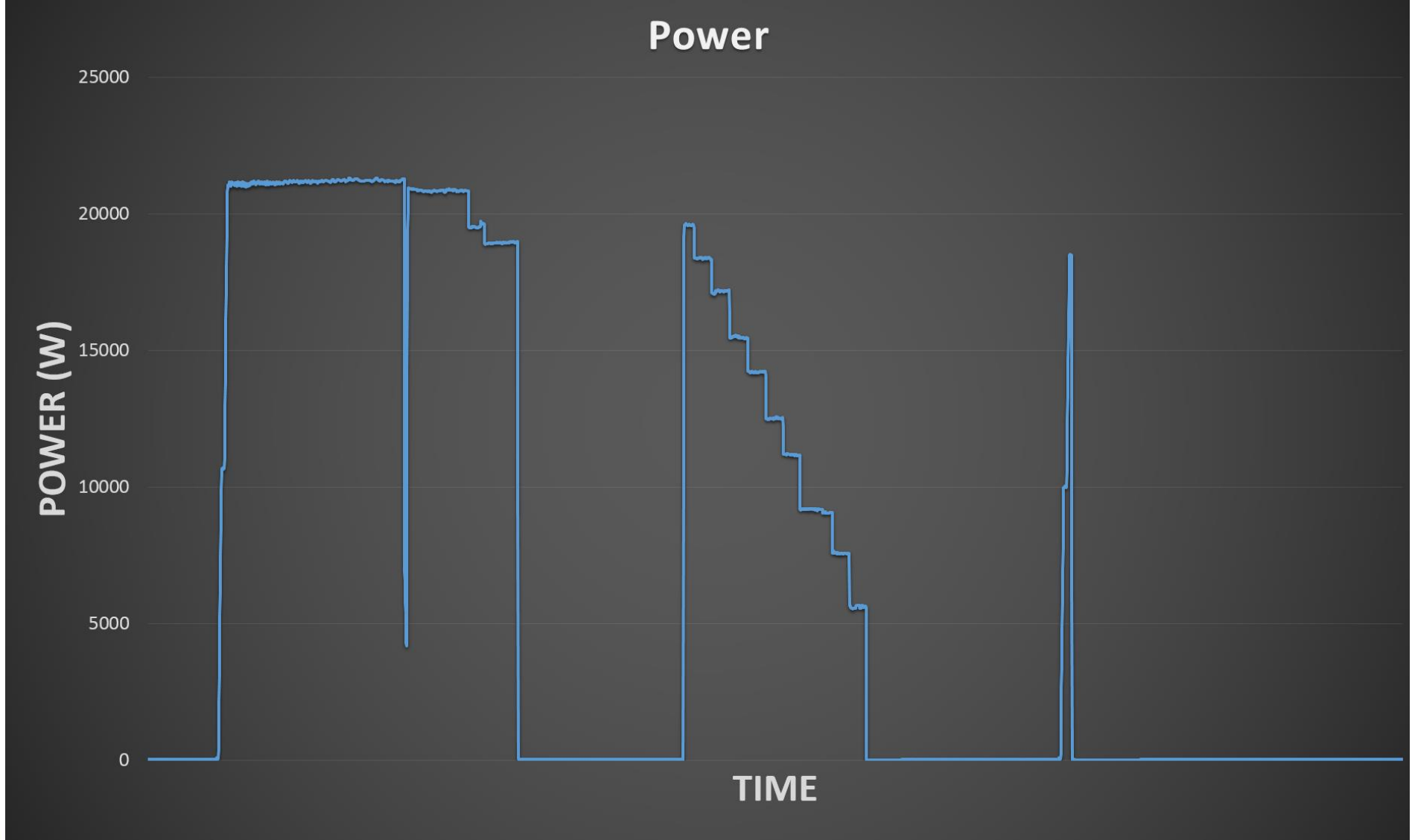

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

Bleek het toch echt 2015 te zijn...

Een experiment om een kijkje te nemen in het jaar 2025

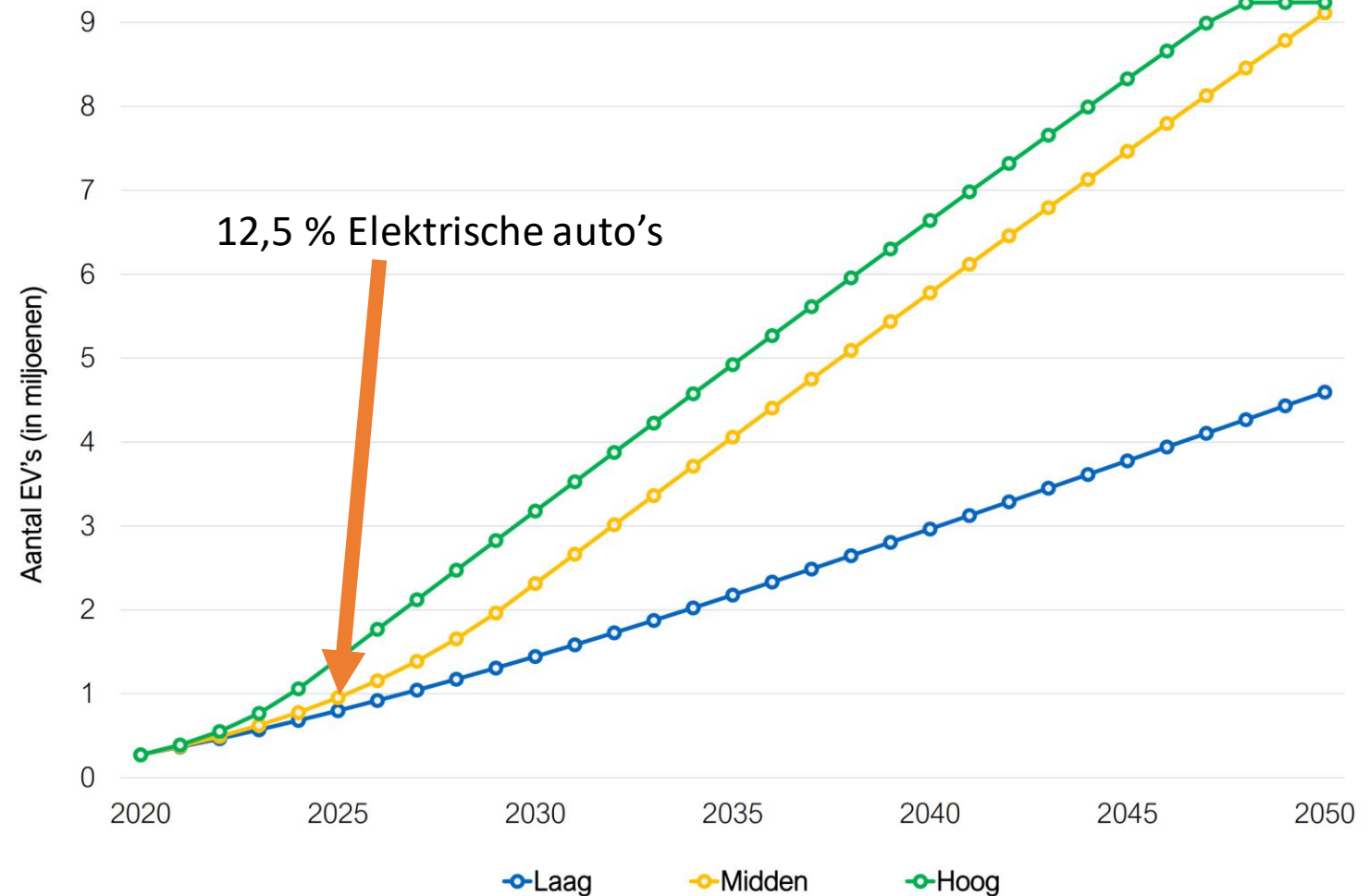
<https://www.utwente.nl/en/news/2015/4/43571/ut-researchers-test-power-network-with-pizza-ovens>

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

Hoe accuraat was dit experiment?

Prognose aantal EV's in het wagenpark

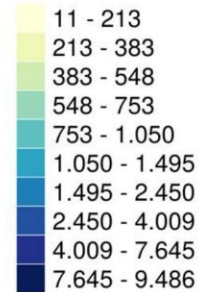

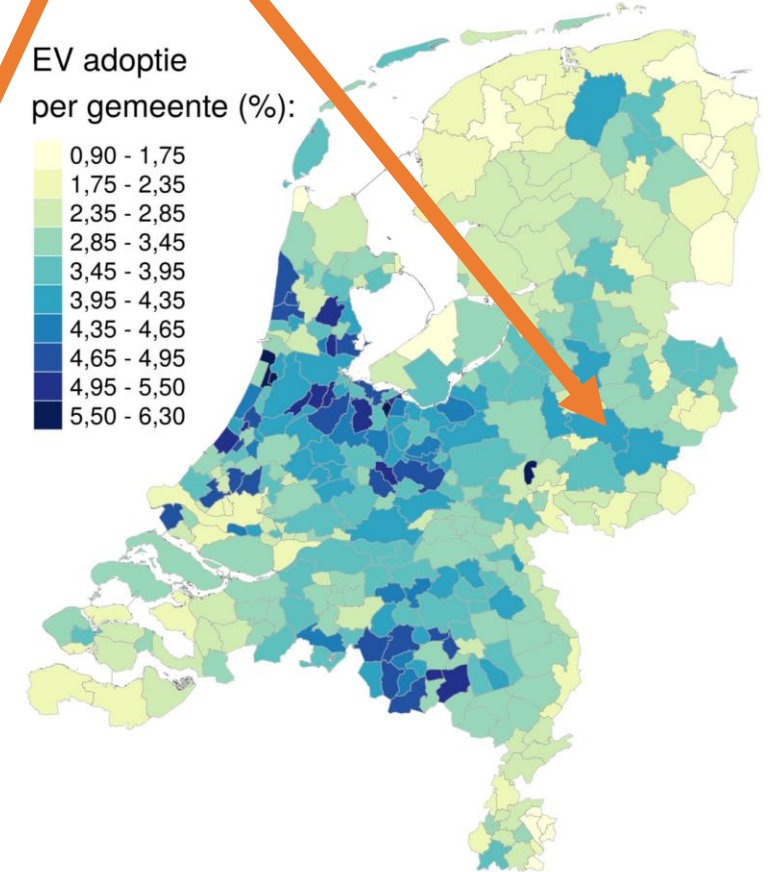
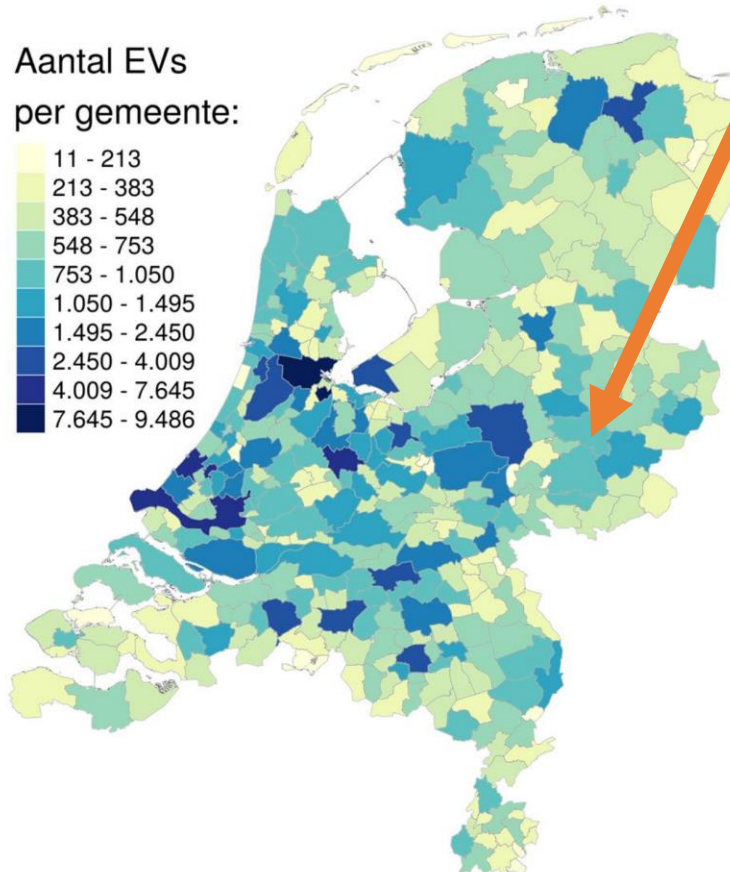
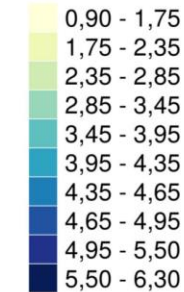
Hoe accuraat was dit experiment?

Lochem

Aantal EVs
per gemeente:

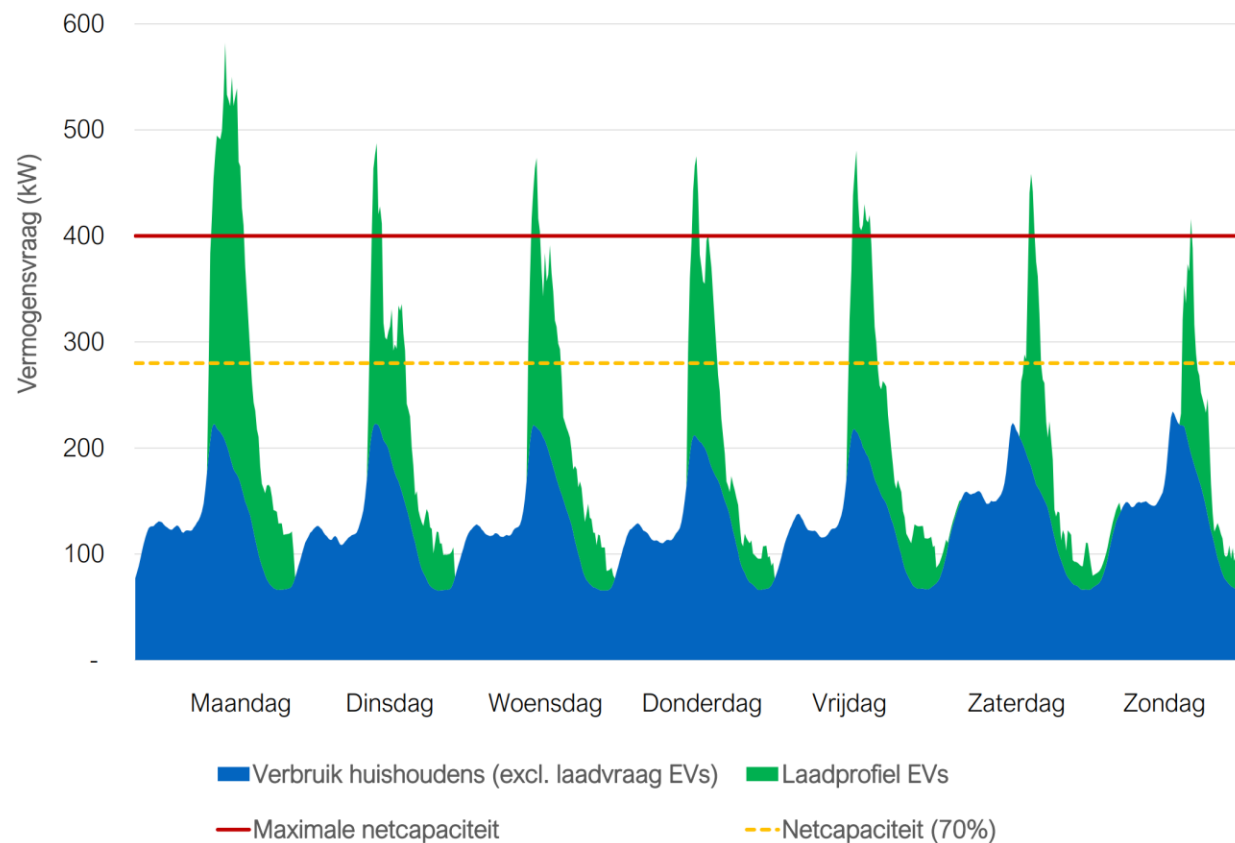

EV adoptie
per gemeente (%):

Wat kan ons net dan aan?

Profiel voor een buurt met 250 huishoudens en 100 EV's

Elektriciteitsnet in de straat uitgerust voor ca 2kW per huishouden tegelijkertijd

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

Wat kan ons net dan aan?

Een elektrische auto staat gelijk aan 10 huishoudens

2 kW – 10 minuten

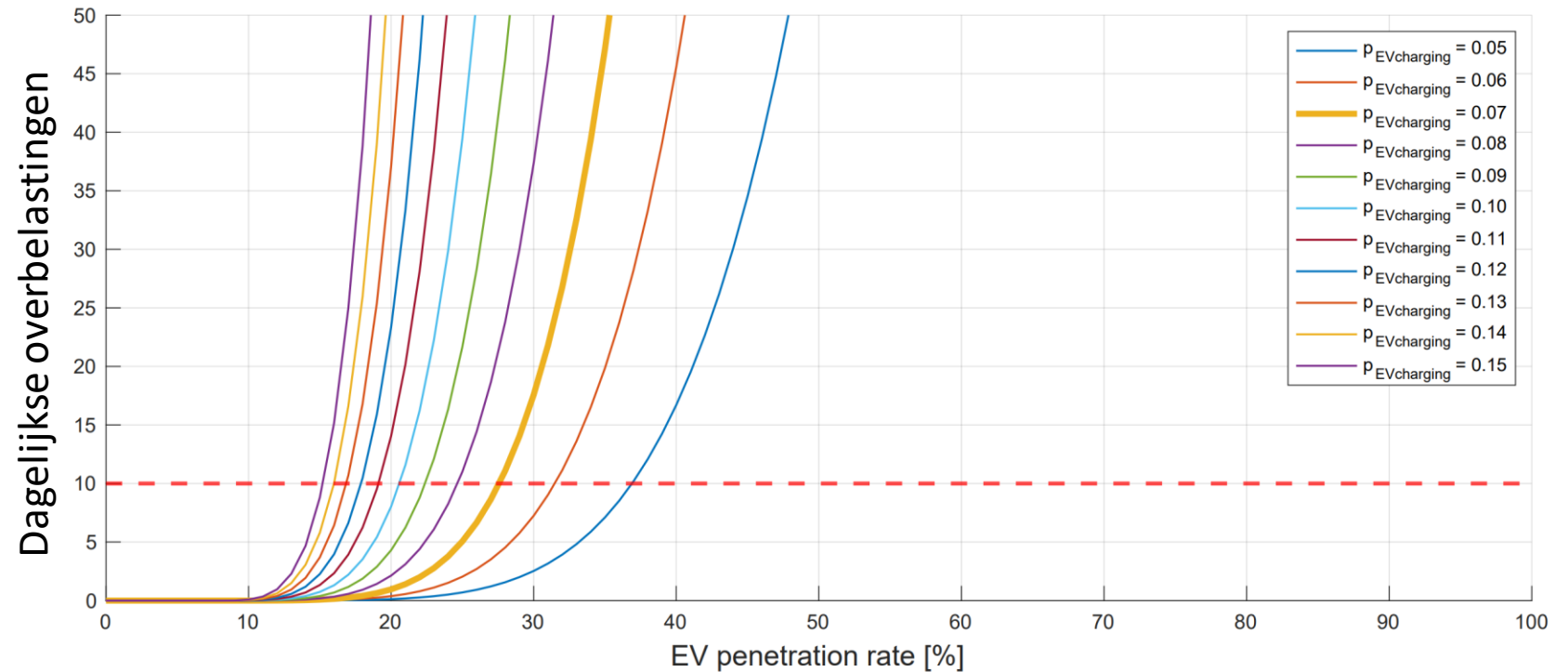
11 kW – 60+ minuten

Elektriciteitsnet in de straat uitgerust voor ca 2kW per huishouden tegelijkertijd

Wat kan ons net dan aan?

Figure 4.20: Effect of EV penetration rate and EV charging probability, $P_{EVcharging}$, on number of black-outs in the Netherlands, using 11 kW EV chargers. The data in this graph takes into account all estimated 300,000 feeders in the Dutch LV grid. The line in bold represents the estimated maximum EV charging probability for the '38 kilometer per day' charging scenario, while the red dashed line represents the 20% black-out increase level.

Bart Nijenhuis, "Electric Vehicle charging in the Dutch low-voltage grid"

NIEUWS

Het is gelukt: Lochem zit zonder stroom

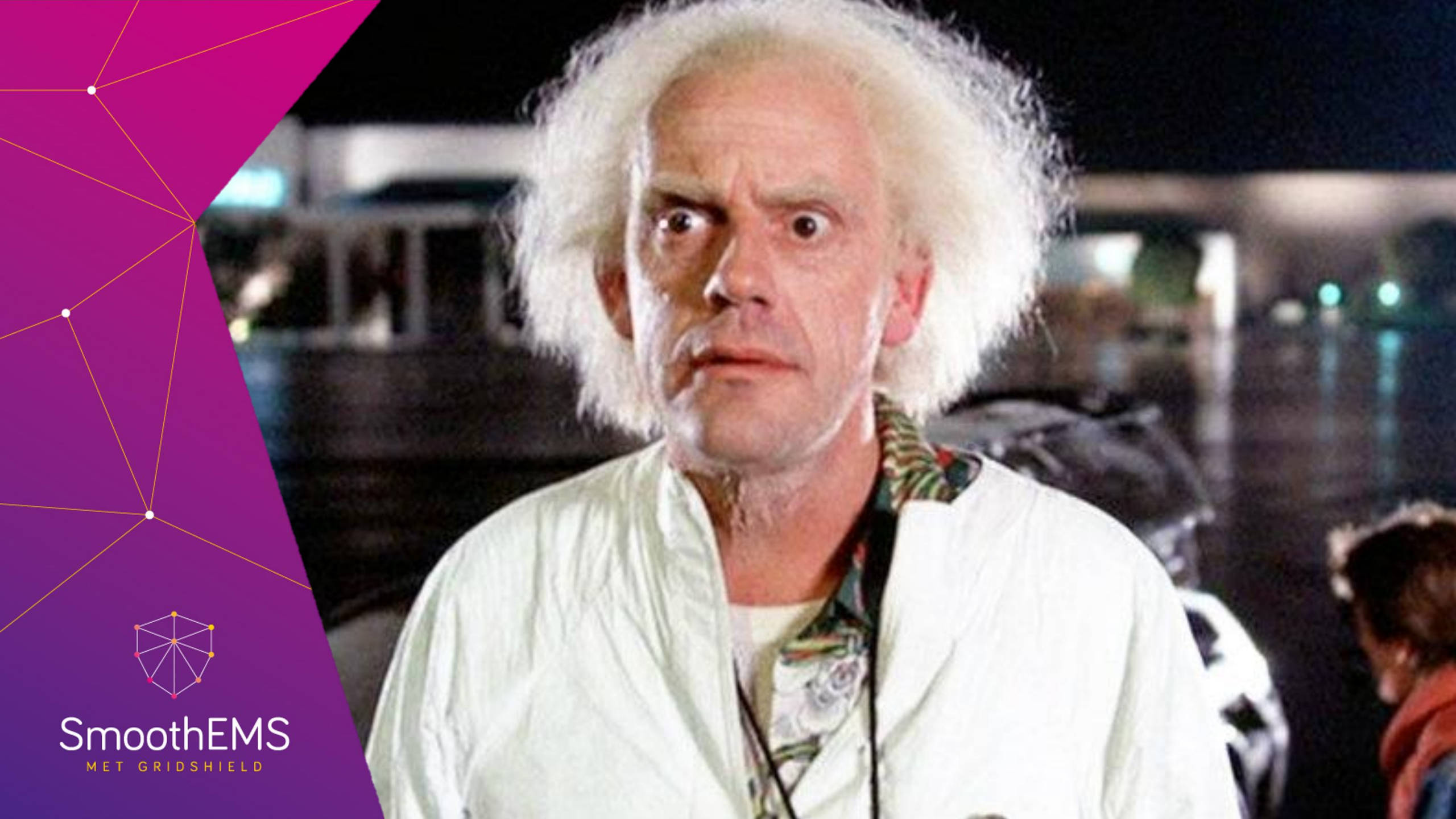
2 april 2015, 20:23 • 2 minuten leestijd

Toekomst

Netbeheerder Liander gaat de data van de stresstest analyseren. Ook wordt het gebruikt voor slimme snellaadpalen voor elektrische auto's, die automatisch minder stroom vragen als het energienet overbelast dreigt te raken.

De netbeheerder wil in gesprek met autofabrikanten om apps te ontwikkelen die de elektrische wagens alleen opladen wanneer het energienet dat aan kan.

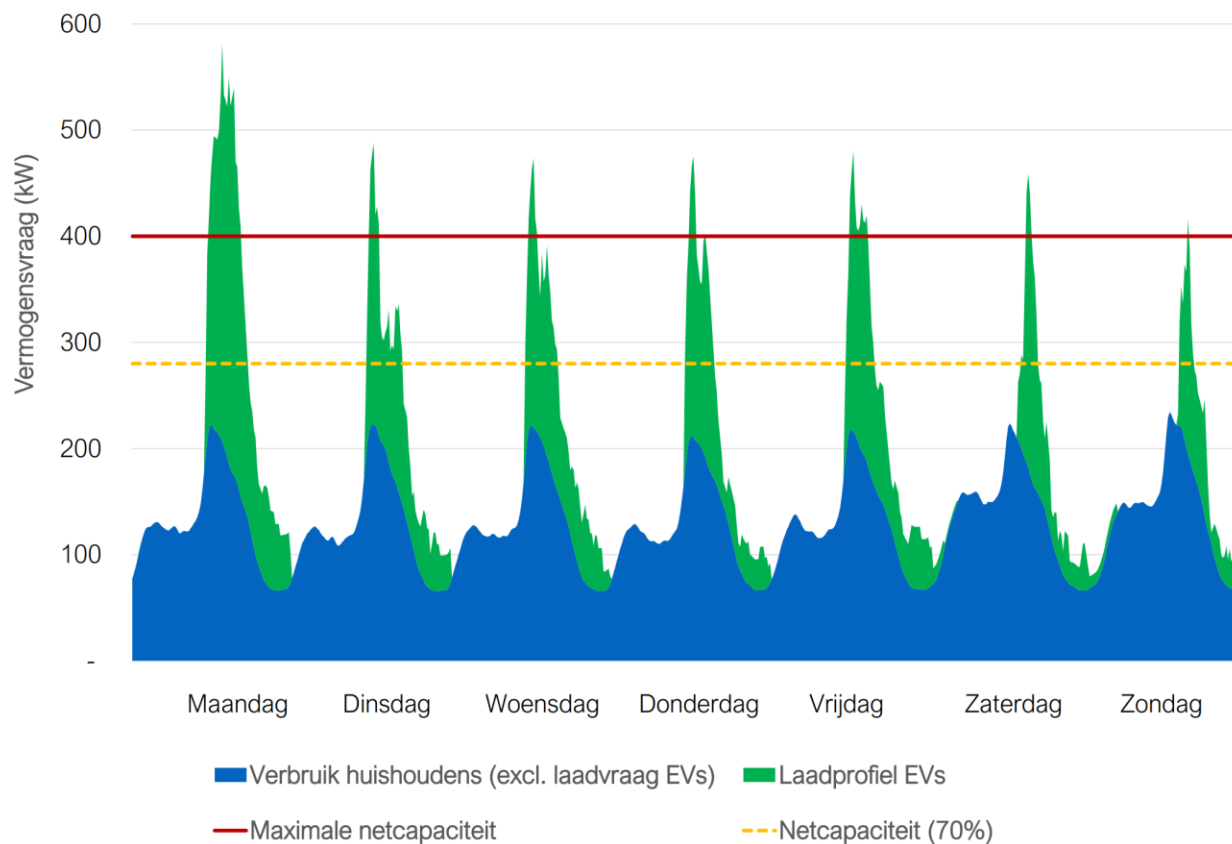

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

SmoothEMS - Slim laden

Genoeg ruimte in de nacht

Profiel voor een buurt met 250 huishoudens en 100 EV's

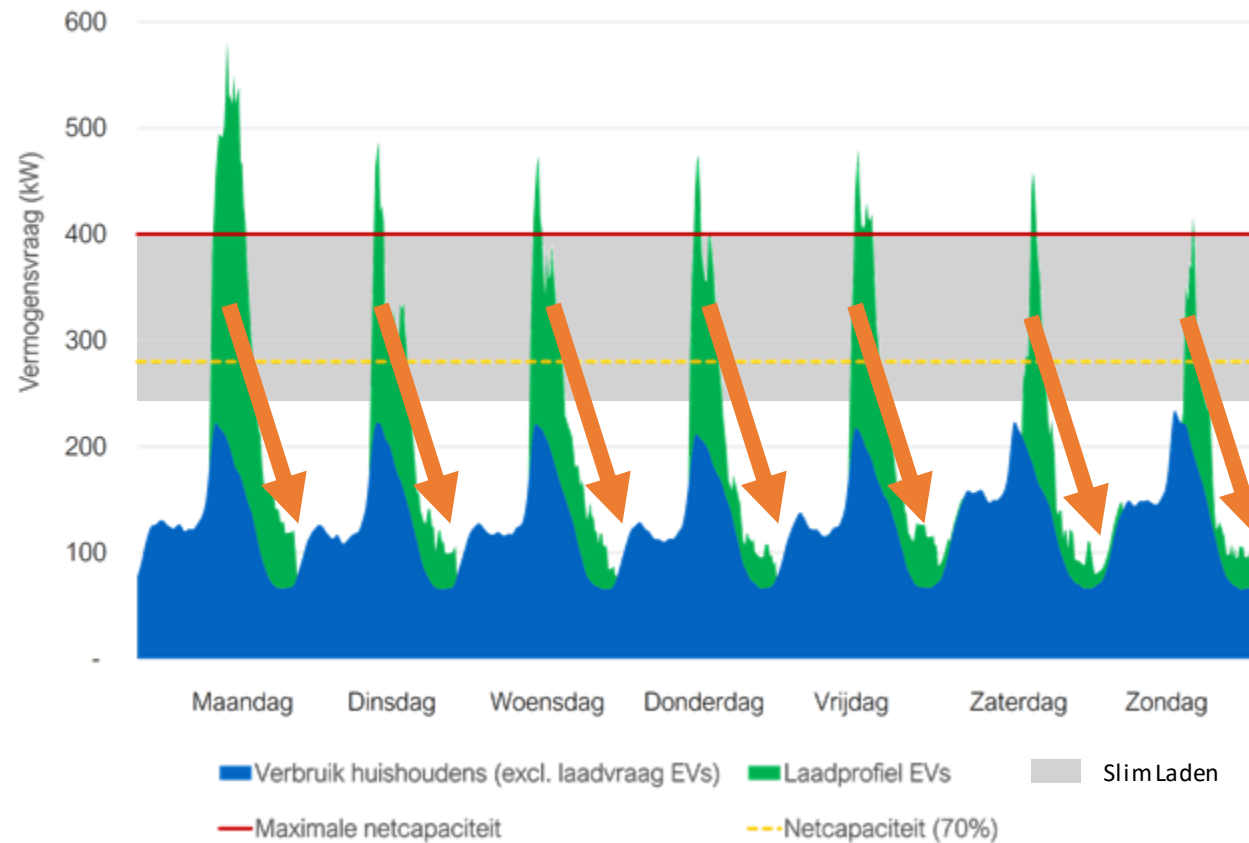
SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

SmoothEMS - Slim laden

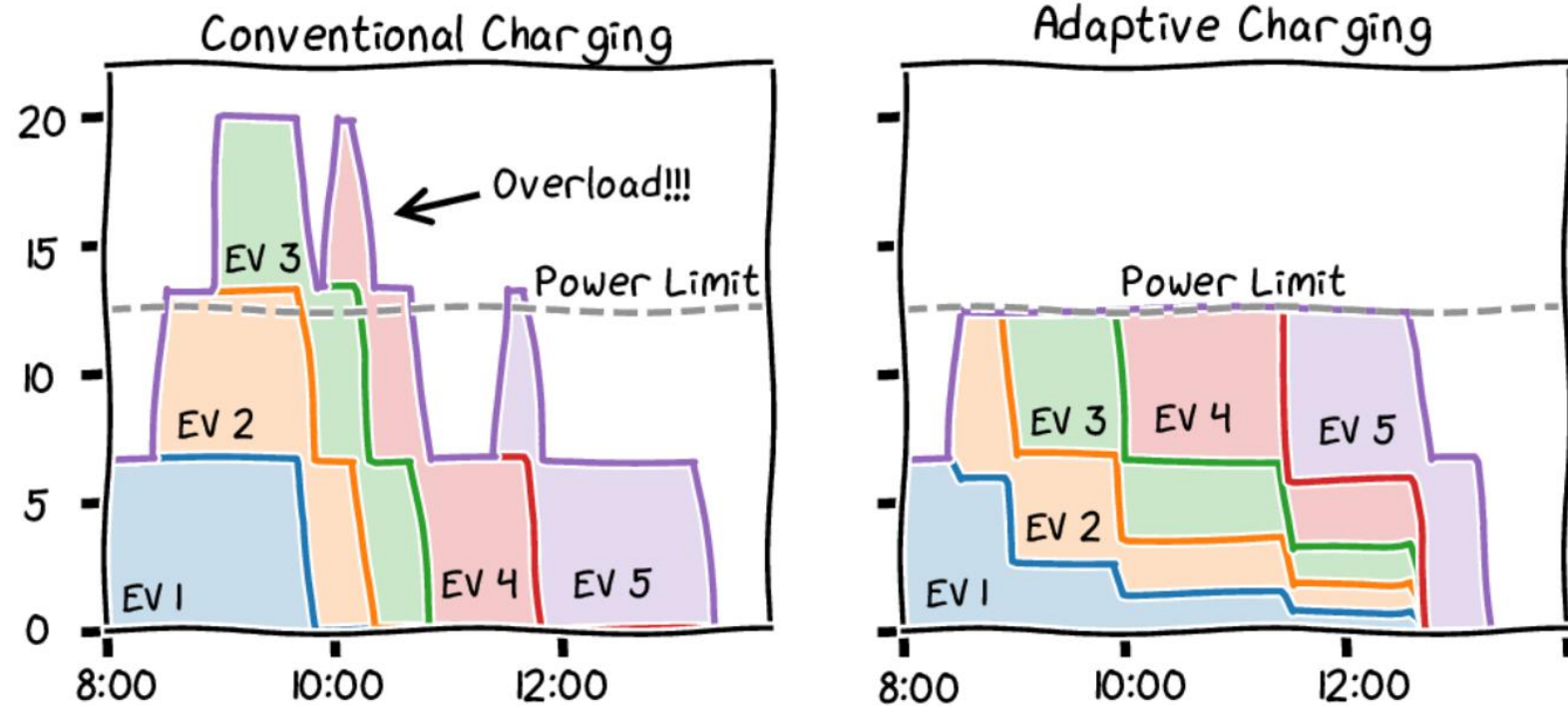
Genoeg ruimte in de nacht

Profiel voor een buurt met 250 huishoudens en 100 EV's

SmoothEMS - Slim laden

- Achter de eigen aansluiting oplossen niet genoeg
- Coördinatie tussen auto's en de gebruikers nodig

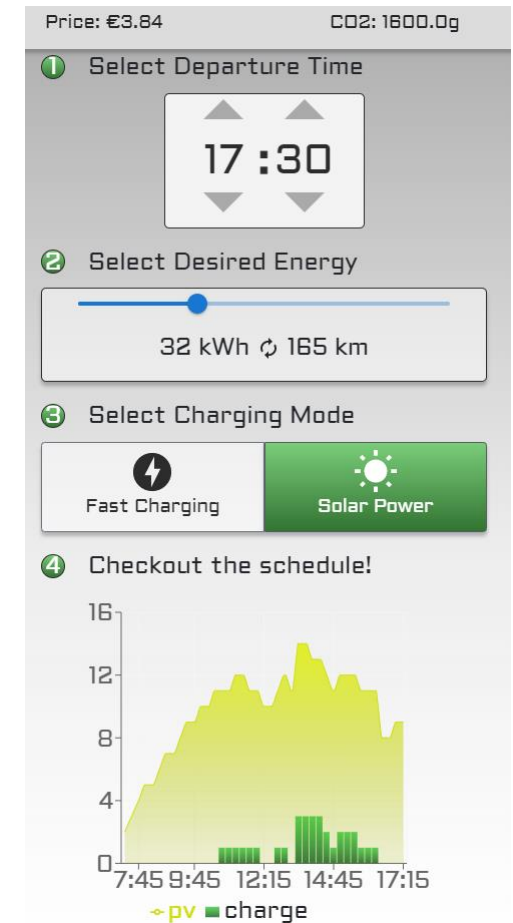

<https://ev.caltech.edu/info>

SmoothEMS - Slim laden

Gebruikersgedrag essentieel!

➔ Deep Dive: HEBITS

Gridshield – Vangnet voor het net

Omvormers van zonnepanelen hebben wel beveiliging

Gridshield – Vangnet voor het net

NOS

Nieuws ▾

Sport ▾

Live

Programma's

NOS Nieuws • Maandag 12 juli 2021, 07:46

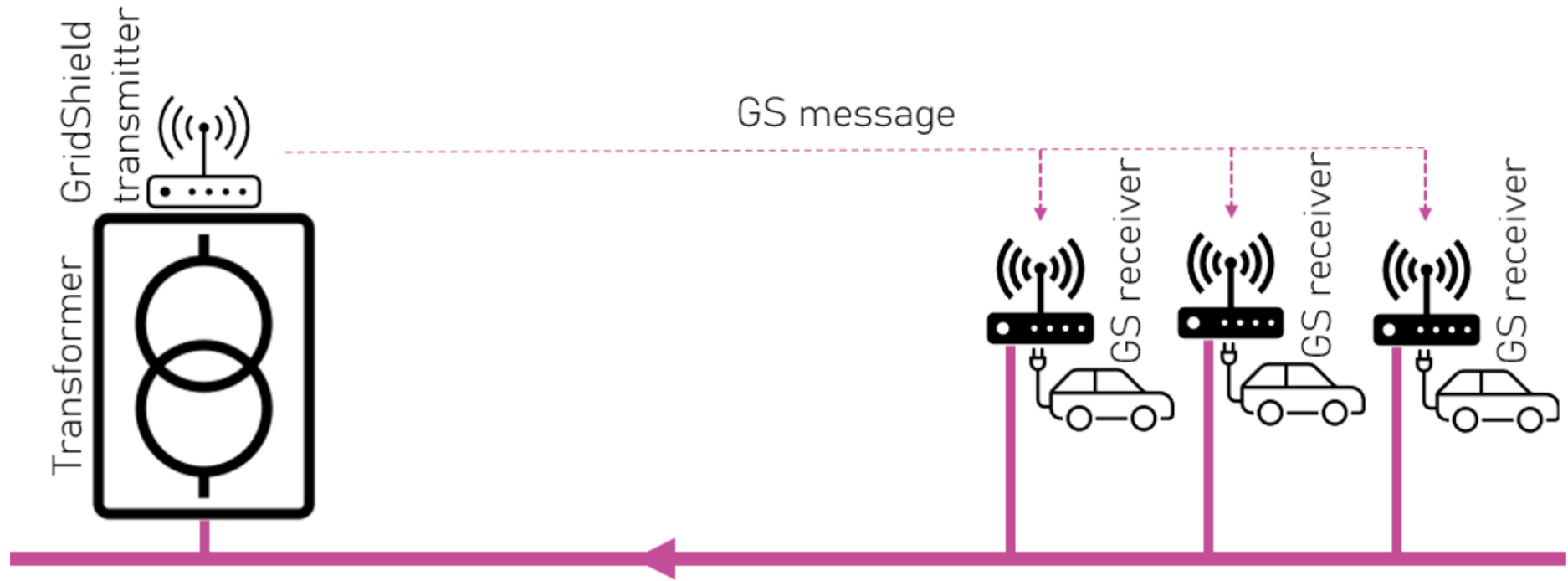
'Hackers kunnen stroomnet saboteren via zonnepaneel en laadpaal'

De overgang naar een duurzame energievoorziening maakt het Nederlandse stroomnetwerk kwetsbaarder voor hackers. Zij kunnen bijvoorbeeld zonnepanelen en laadpalen hacken, waardoor het hele netwerk uit balans kan raken en kan uitvallen. Daarvoor waarschuwt het Agentschap Telecom (AT) in het FD.

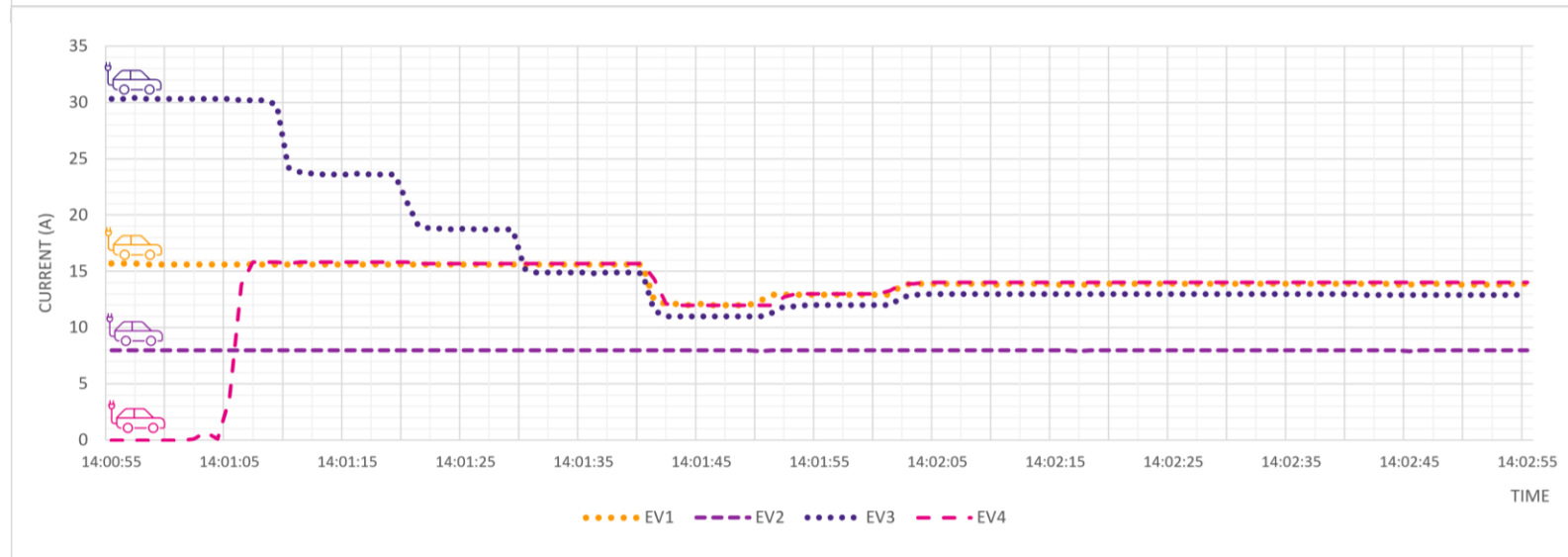
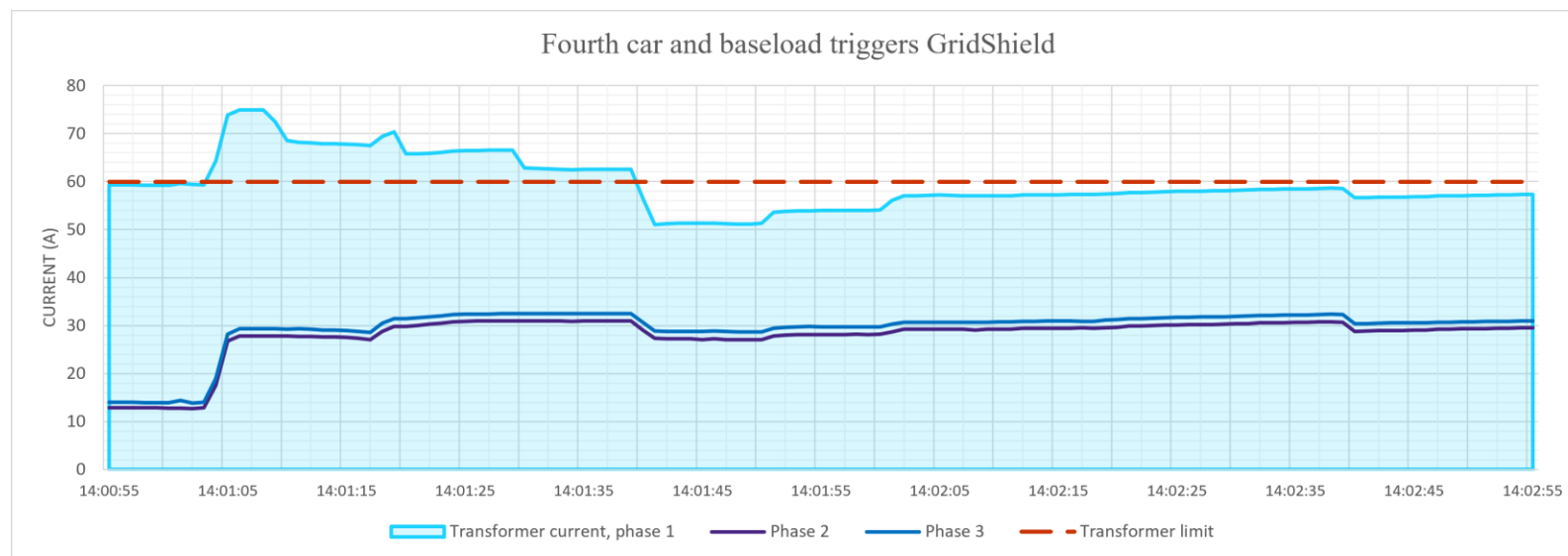
SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

Gridshield – Vangnet voor het net

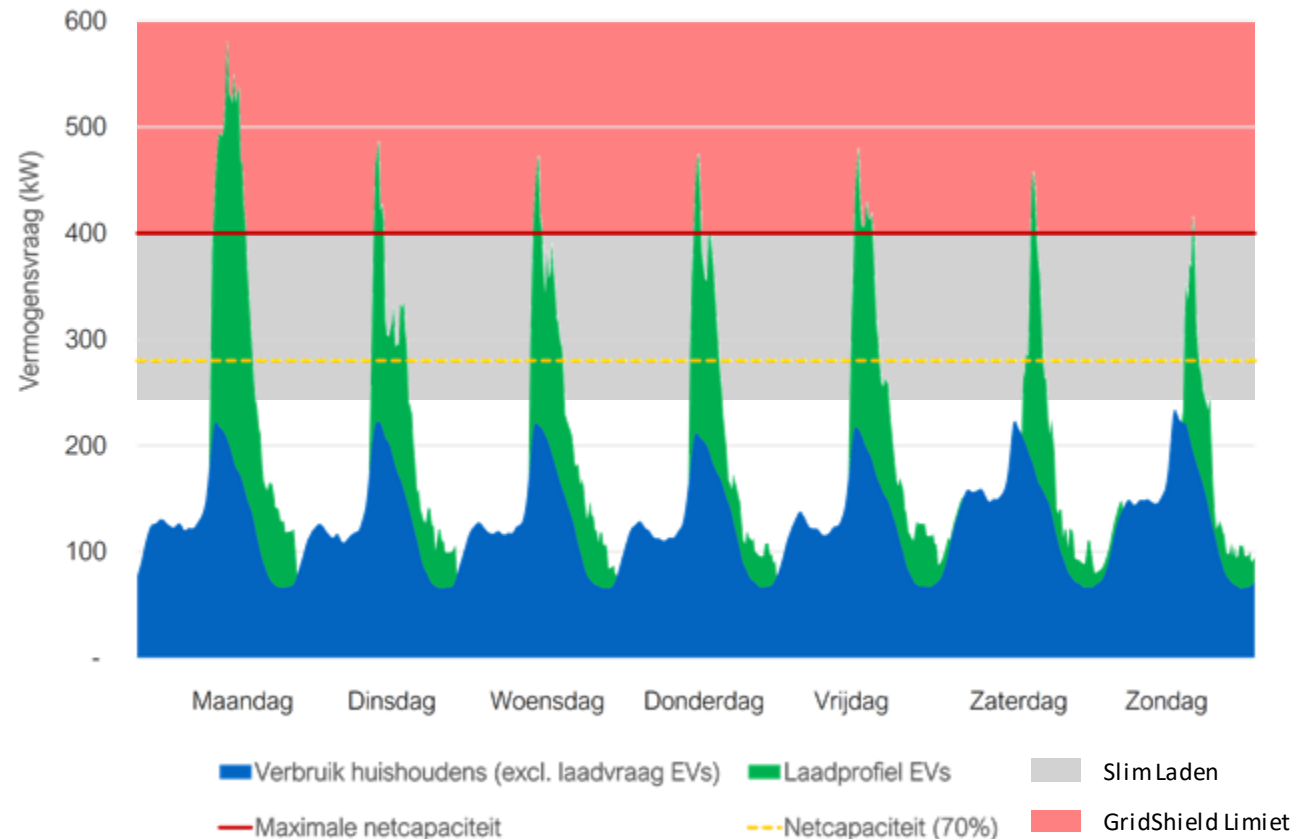
Gridshield – Vangnet voor het net

Gridshield – Vangnet voor het net

Zekerheid bieden dat we er zeker niet over de limiet gaan

Profiel voor een buurt met 250 huishoudens en 100 EV's

Gridshield – Vangnet voor het net

BACK TO THE FUTURE™

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

Hoe beschermt duurzaam slim laden ons stroomnet?

Hoe is het slim laden tot stand gekomen bij a.s.r.?

Sprekers

Jos Ruijter

a.s.r. Verzekeringen

Kevin de Bont

Kropman

 6 december 2023

 a.s.r. verzekeringen Utrecht

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

MVO doelstelling a.s.r.

a.s.r. integreert duurzaamheid in haar hele organisatie vanuit zes verschillende rollen

Duurzame verzekeraar

Duurzame belegger

Duurzame werkgever

Investor community

Duurzame huisvesting

Maatschappelijk betrokken

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

Waar komen we vandaan

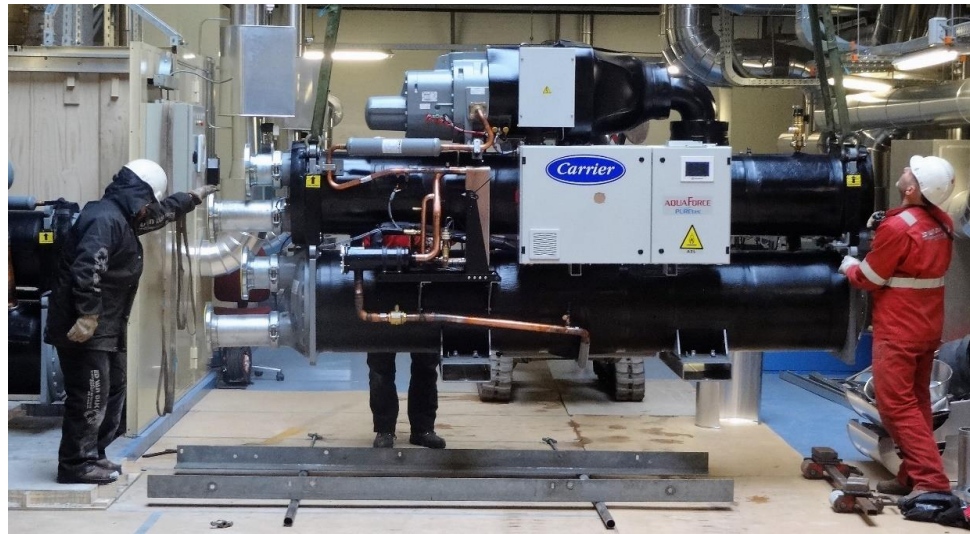
SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

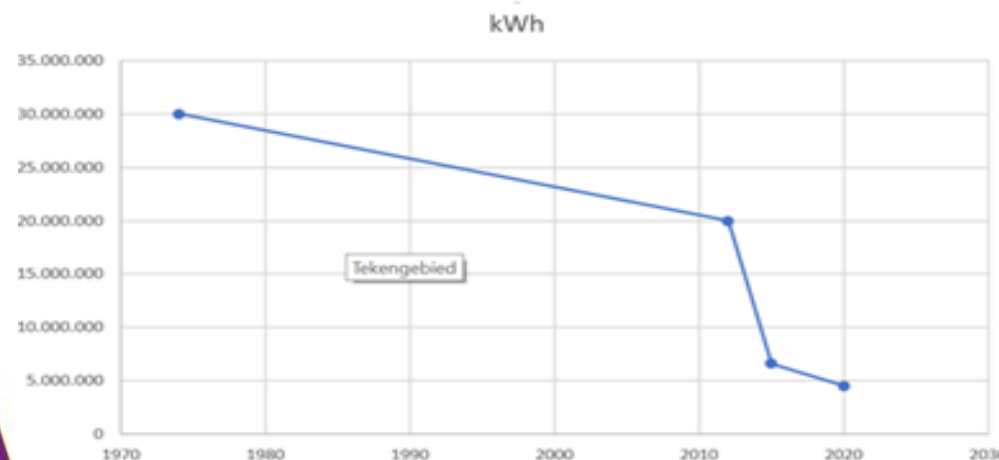
Duurzame CO2 neutrale huisvesting

Van gas los

Compensatie energie shift

Verloop energieverbruik gebouw Archimedeslaan 10:

Momenteel ligt het verbruik op een niveau van **<50 kWh/m²** = Paris Proof

Duurzame mobiliteit

-50% CO2 in 2025

Per jaar stoten we **7,4 miljoen kilo CO2** uit
98% hiervan wordt veroorzaakt door hoe we reizen

VOLGENDE STAP

reizen met z'n allen **45,8 miljoen kilometer** per jaar

Hoeveel reis jij?

wat is de afstand?

hoe vaak reis jij?

Met welk transportmiddel?

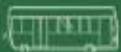
1 geen

2 lopen of fiets

3 elektrisch

4 openbaar vervoer

5 met de auto

Welke keuze maak jij?

Hoe draag jij bij aan duurzame mobiliteit?

Project Green Parking 2019

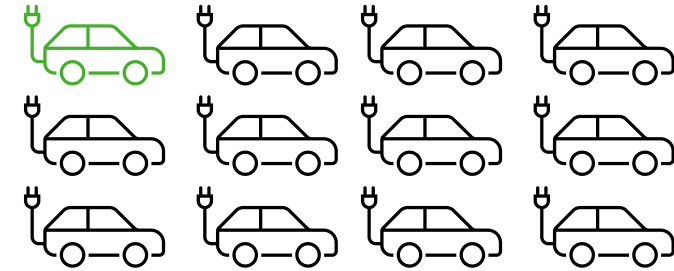
No gas

WKO
Warmtepompen

700 EVs

tot **2025**

> **170** kW PV

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

a.s.r.
de nederlandse
verzekerings
maatschappij
voor alle
verzekeringen

Amateur IJnders
Vereniging Stadion

Provincie Utrecht
OPEN
TO CONTROL

Plus Development B.V.

ASR Nederland N.V.

Ditzo

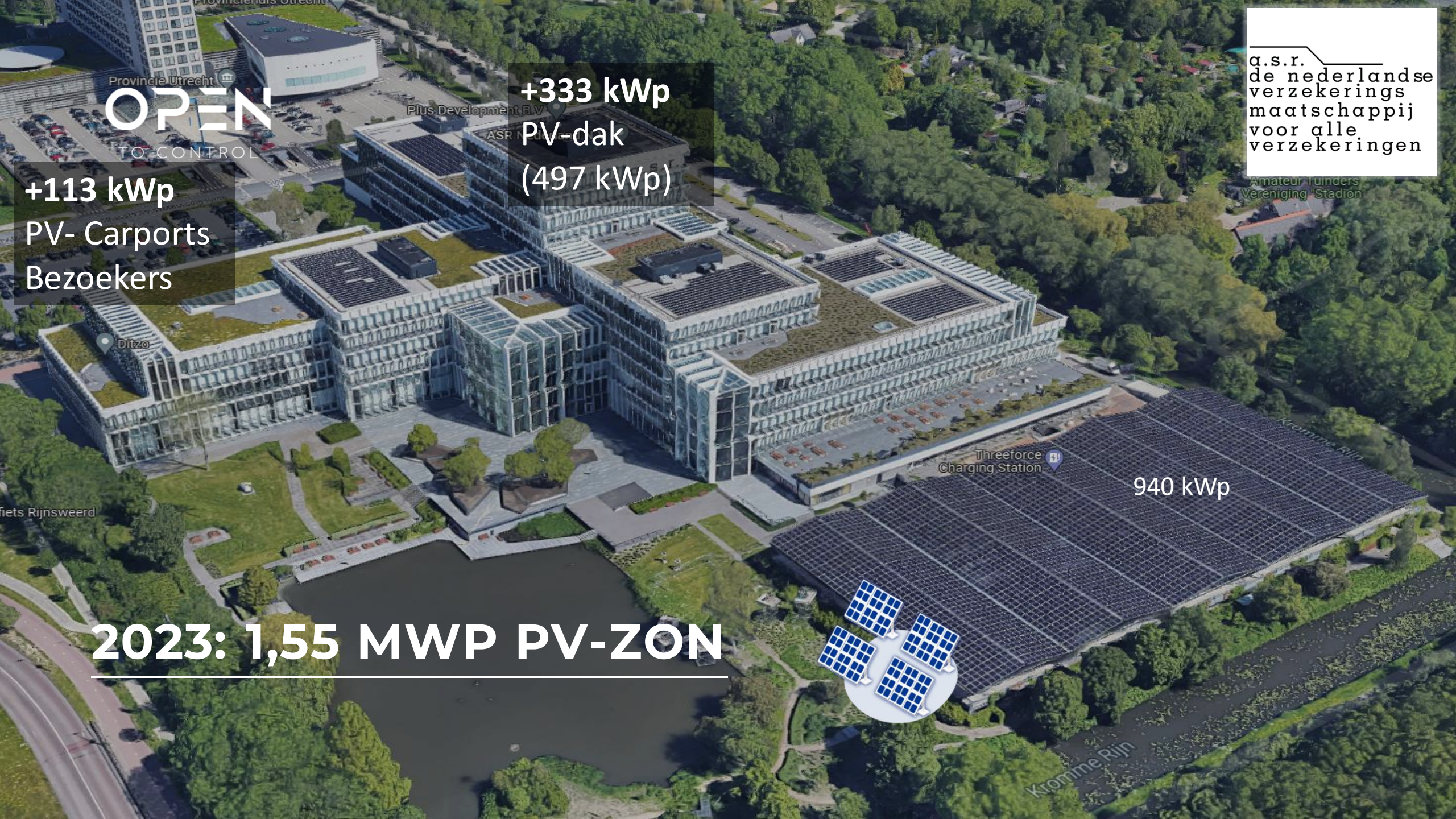
Threeforce
Charging Station

940 kWp

2021: 1,1 MWP PV-ZON

Provincie Utrecht
OPEN
TO CONTROL

+113 kWp
PV- Carports
Bezoekers

+333 kWp
PV-dak
(497 kWp)

a.s.r.
de nederlandse
verzekerings
maatschappij
voor alle
verzekeringen

Amateur IJnders
Vereniging Stadion

940 kWp

Threeforce
Charging Station

2023: 1,55 MWP PV-ZON

Tiets Rijnsweerd

Kromme Rijn

Huidige stand: 2023

Gasloos en Paris-proof
<50kWh/m²

180 kWh – circulaire batterijen

1,55 MWp PV geïnstalleerd
(ca. 7.800m²)

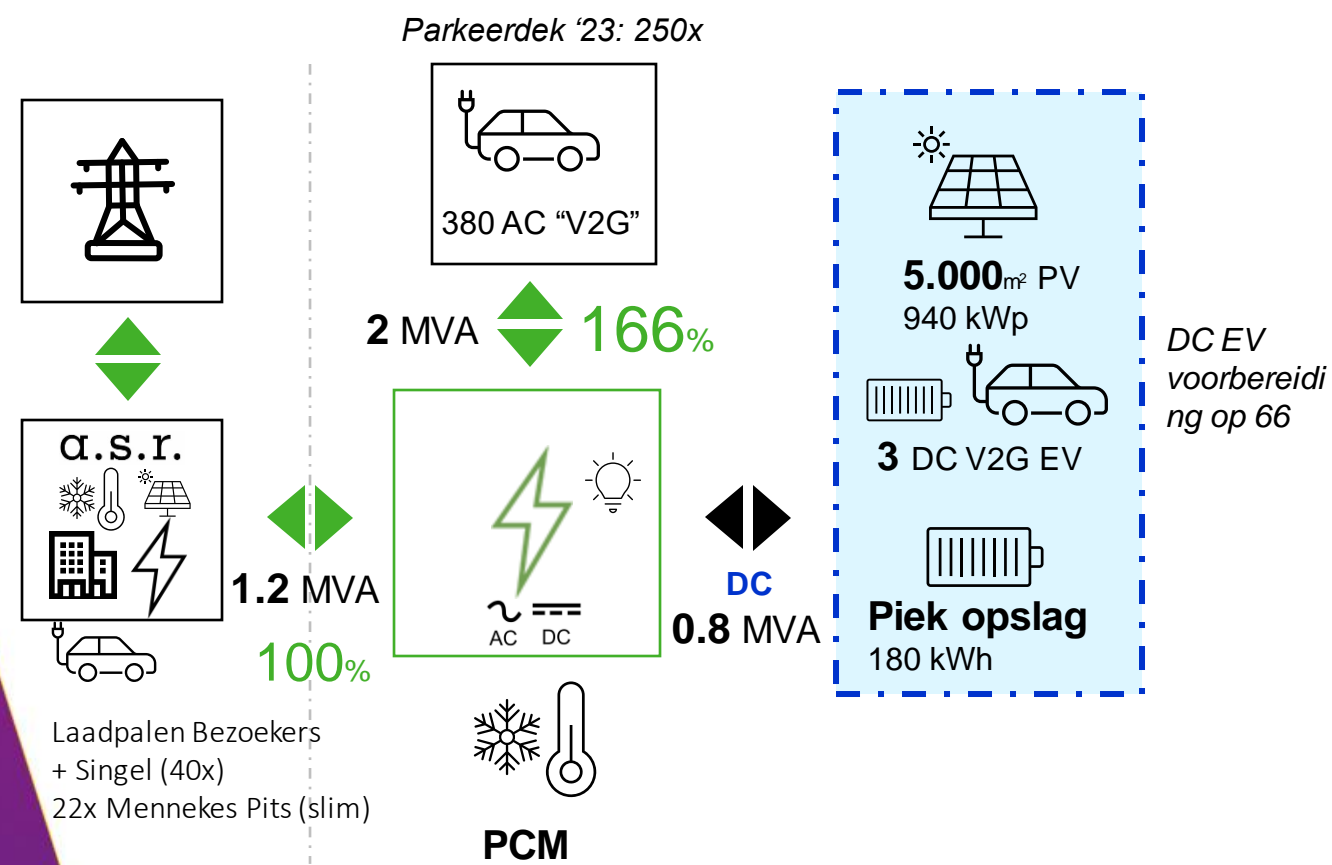
300 EV-laadpunten

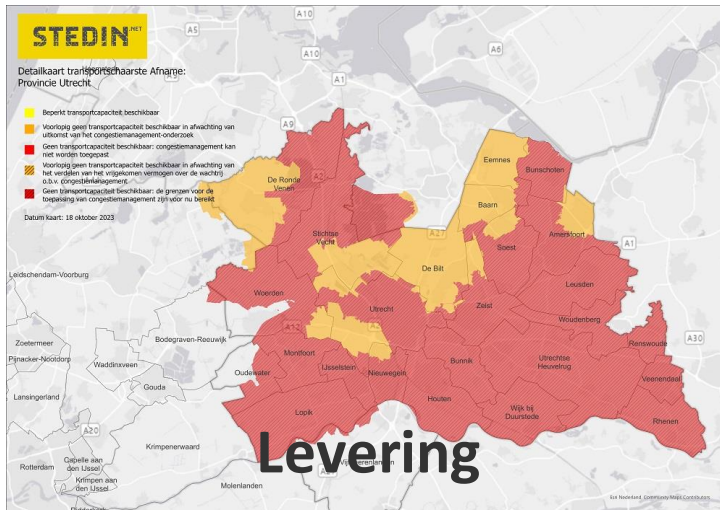
SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

De Techniek achter het project

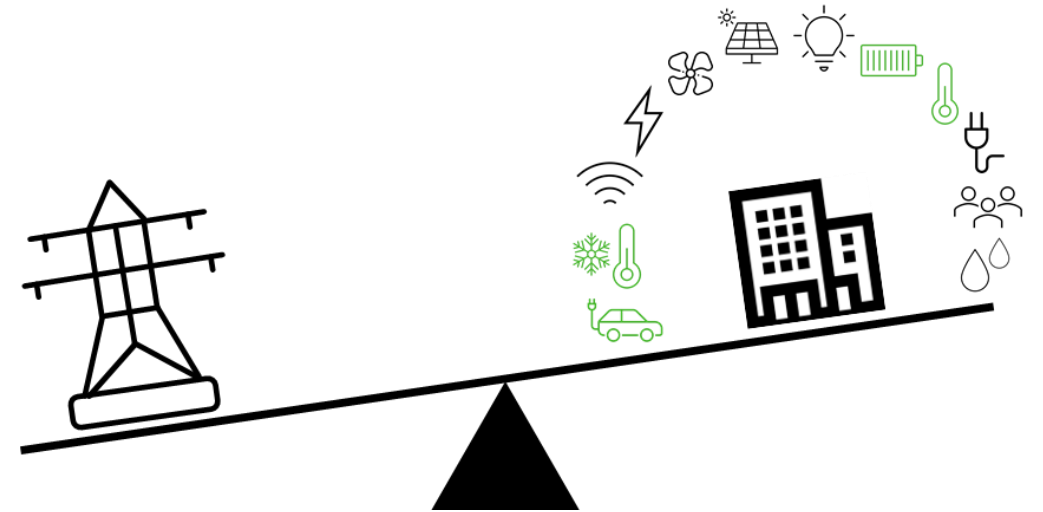
Schaalbaar Systeem Concept

Maar ... technische noodzaak voor juiste systeem balans

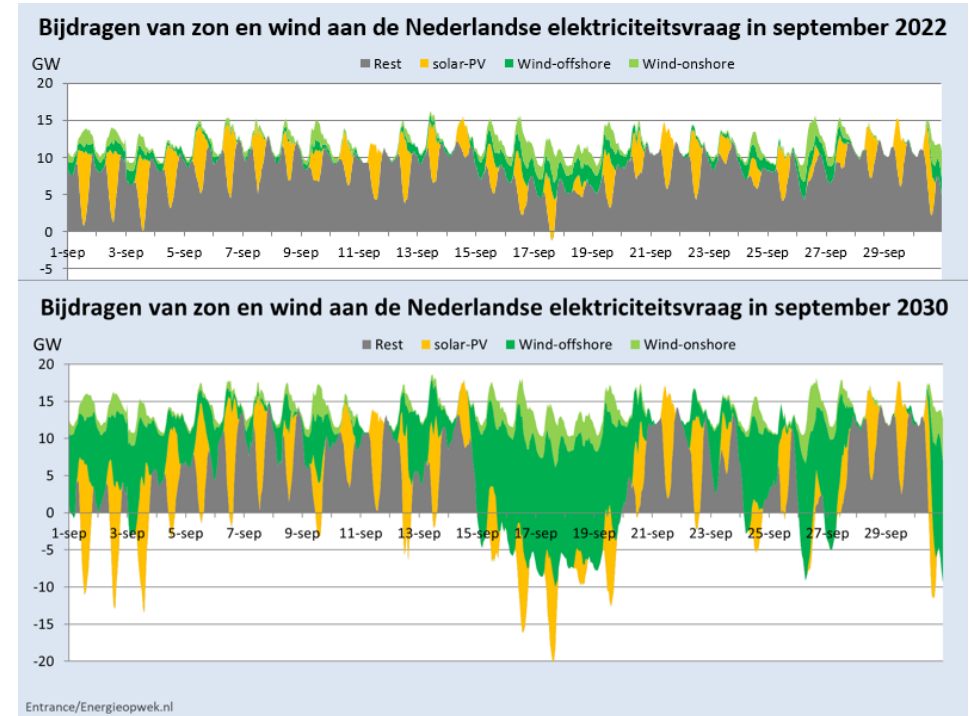
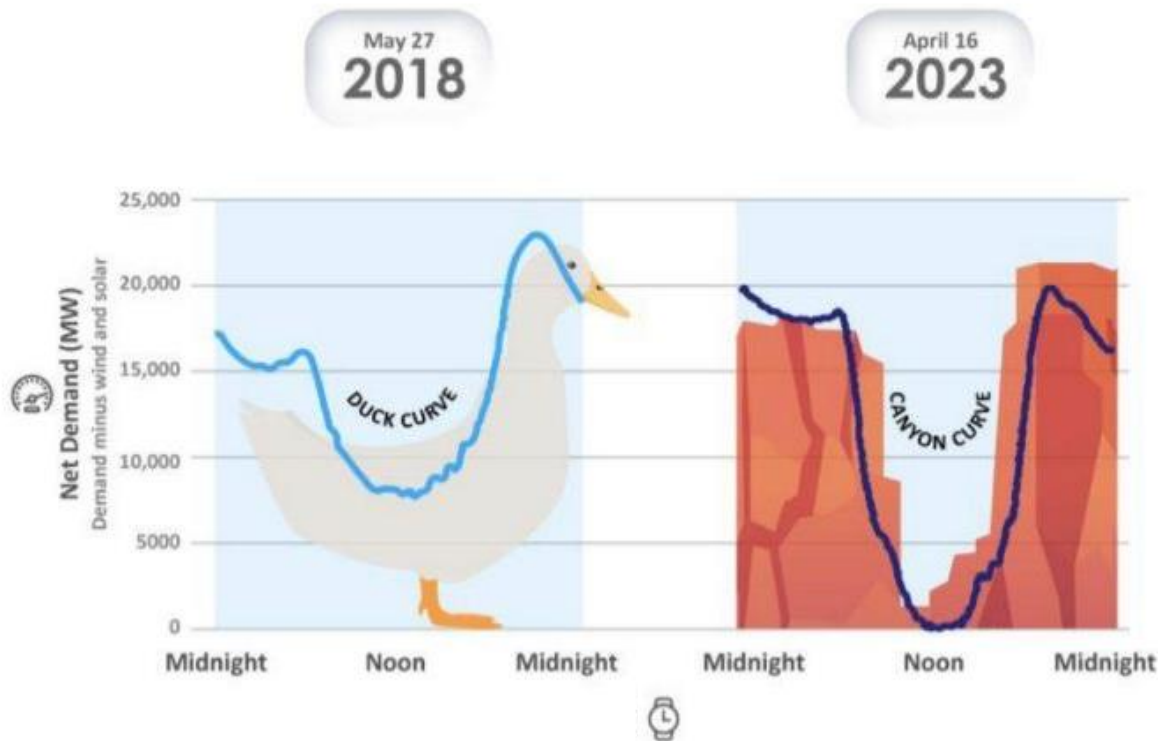

**Stedin:
“Op zijn
vroegst
opgelost in
2029”**

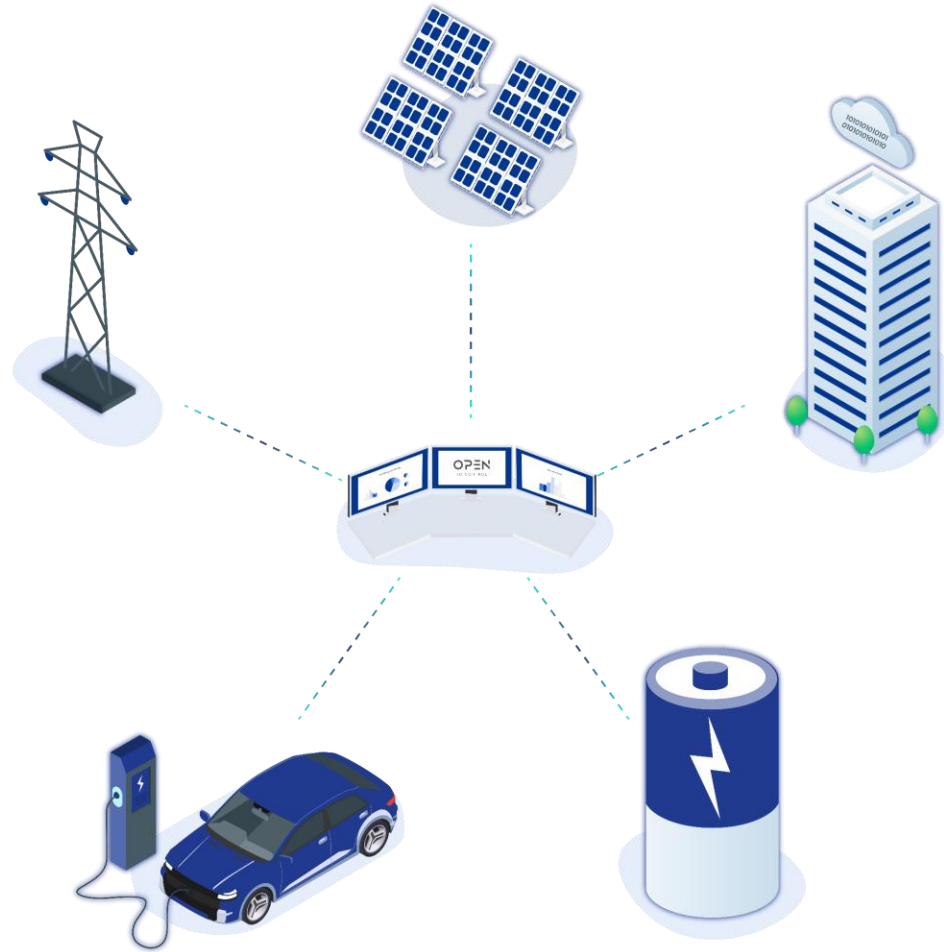
Technische noodzaak voor juiste systeem balans

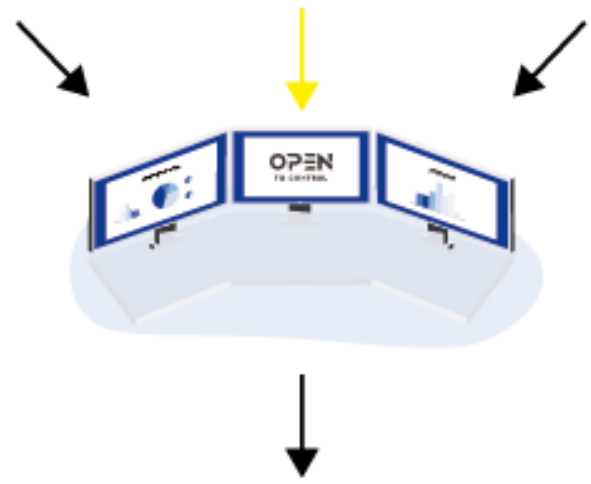
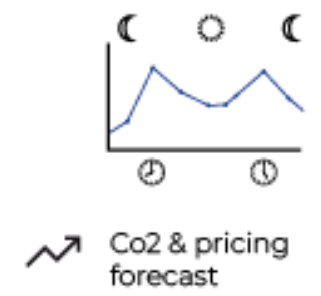
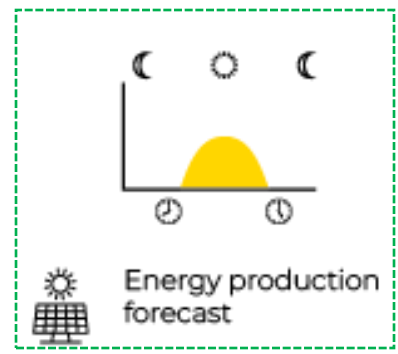
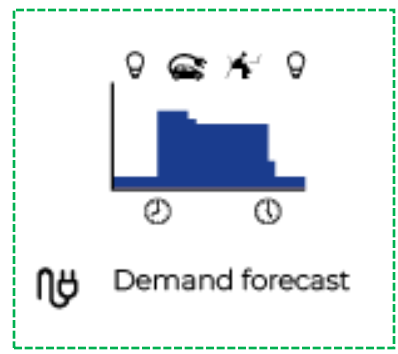

Bron: Jan Willem Zwang

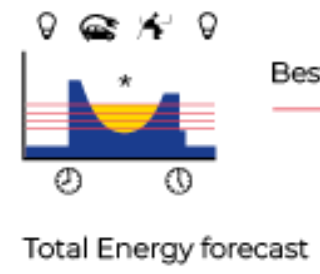
En het wordt alleen maar meer...

Balans door systeemintegratie

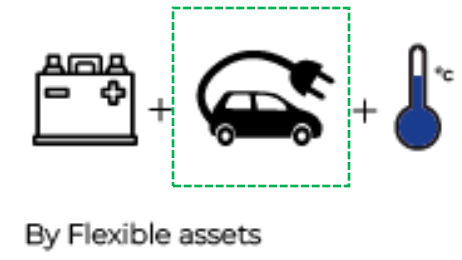
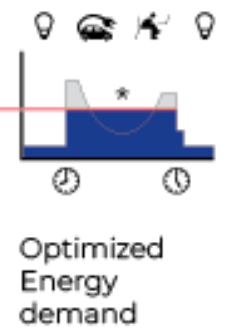

Voorspellen en
anticiperend
regelen

Best strategy

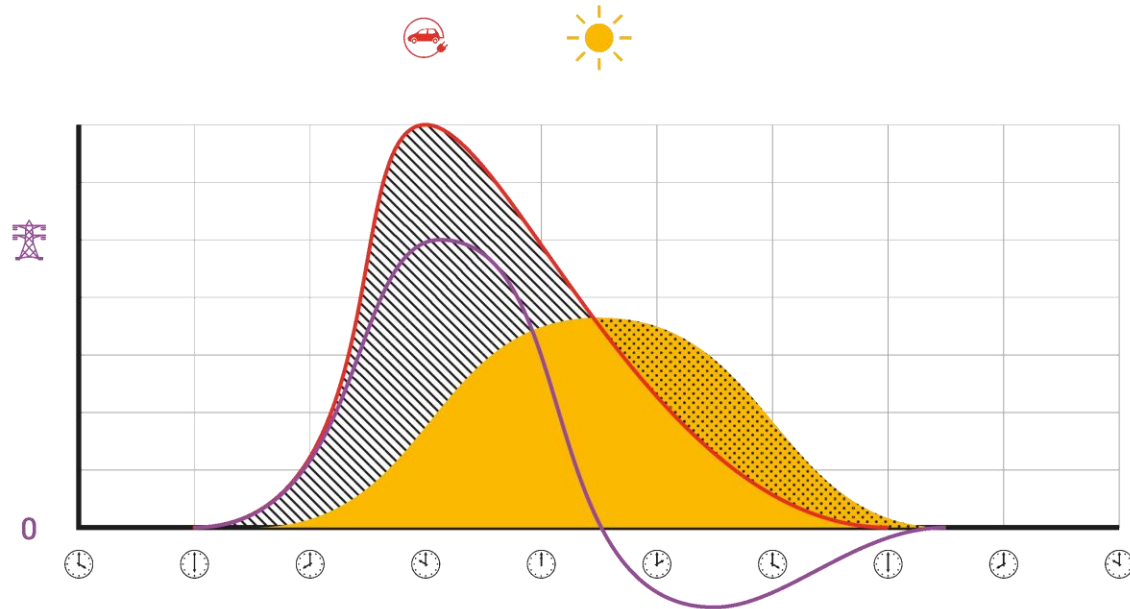

Hoe vinden wij die balans met smart-charging?

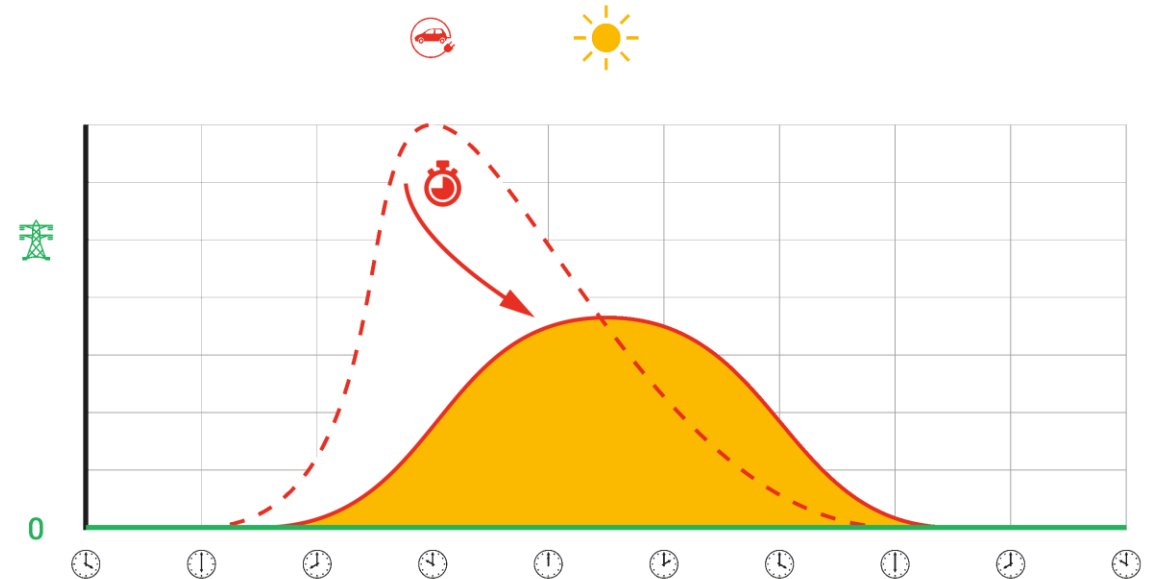
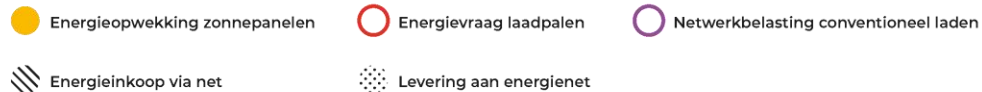
- We laden minder dan we denken... (?)
  - Gemiddeld 23 kWh per laadsessie = 115 km (BEV / PHEV = 75% / 25%)
  - Bij een 11 kW laders EV in 2,5 uur vol (08.30u-11.00u)
  - EV gemiddeld 7u verbonden
- Met die wetenschap...

Hoe vinden wij die balans?

Conventioneel laden

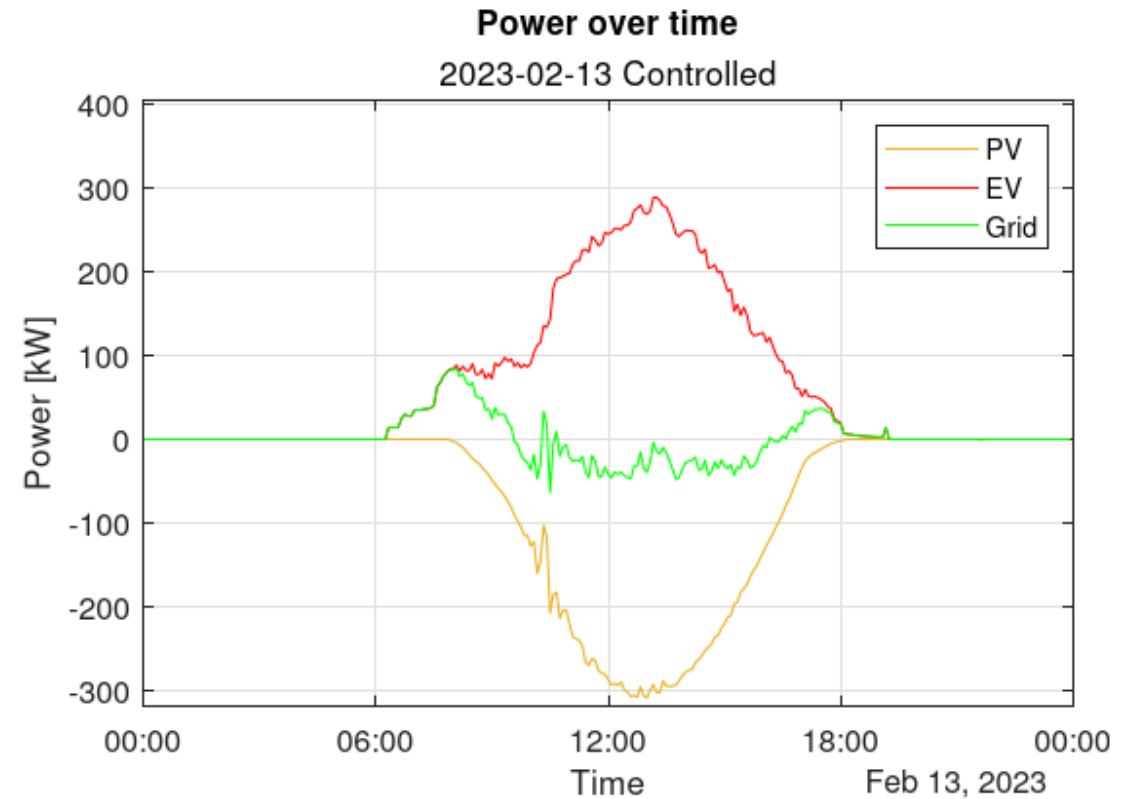
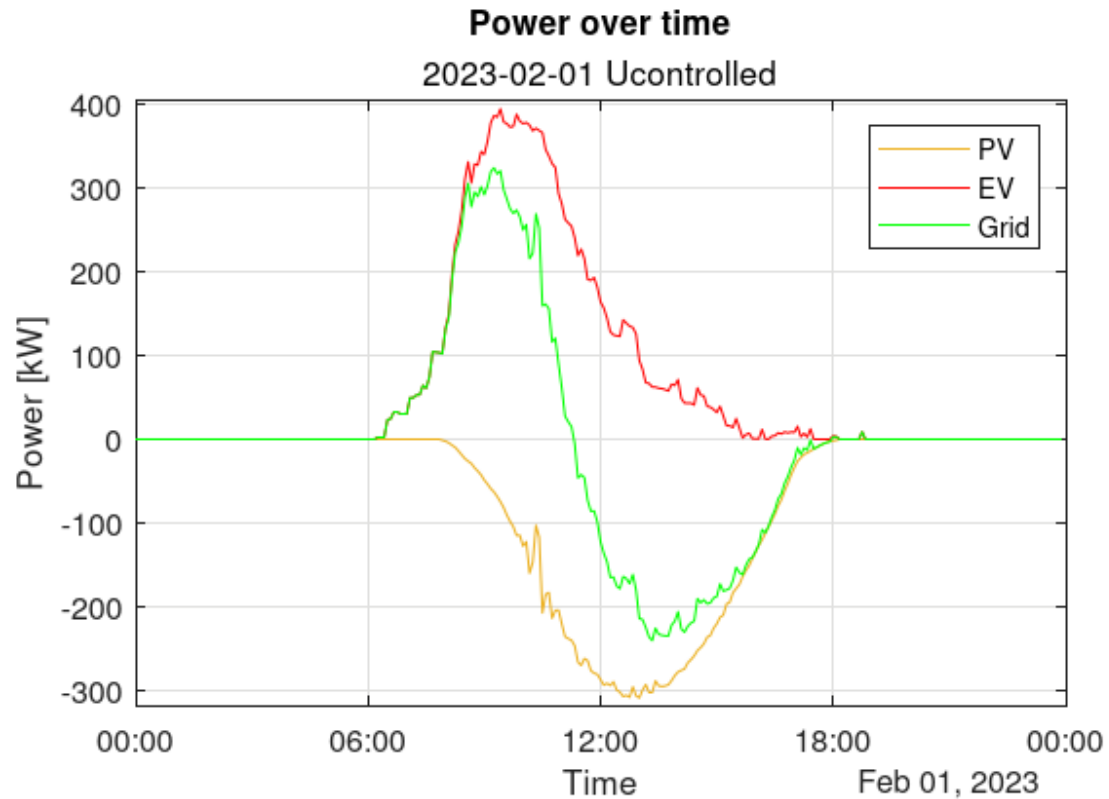

Slim laden

- Energie Targets E_{min} , E_{max}
- Forecast, PV, P-Grid, EV connecties

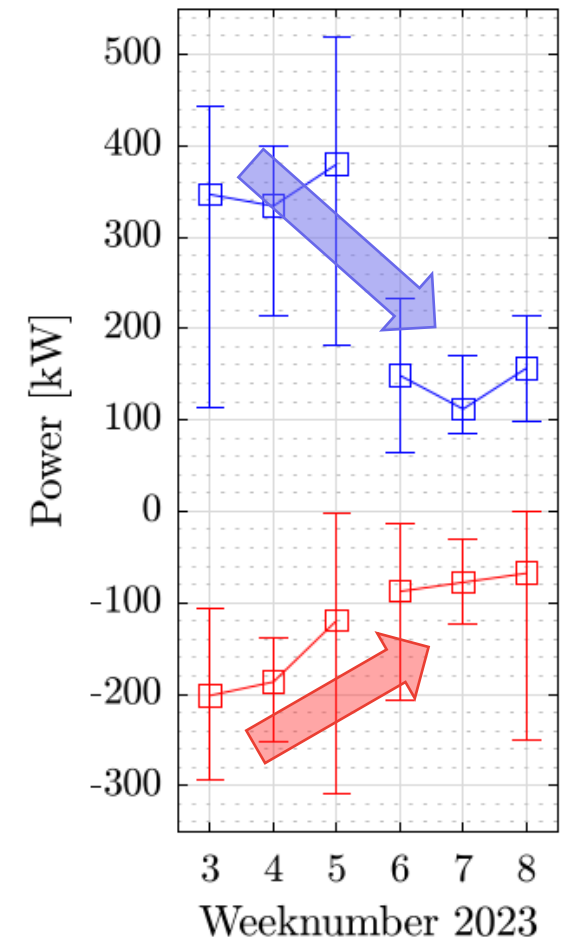
Hoe vinden wij die balans?

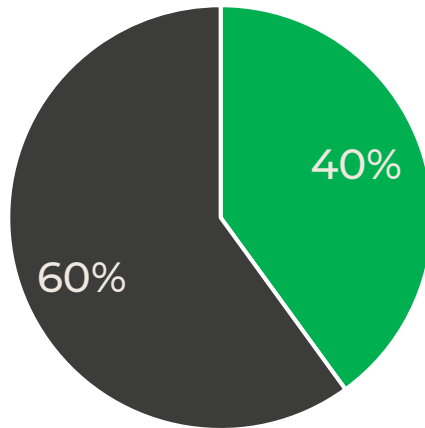
Hoe vinden wij die balans?

- Piekvraag (kW) met ca. 60% gereduceerd
- Piek teruglevering (kW) met ca. 50% gereduceerd
- Met behoud van maximale functionaliteit / comfort
- Er wordt meer energie gegeven op zonnige dagen dan fossiele dagen

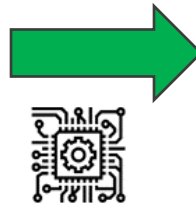
Green charge, 1e periode

Dom Laden
Aandeel Grijs en Groene Energie

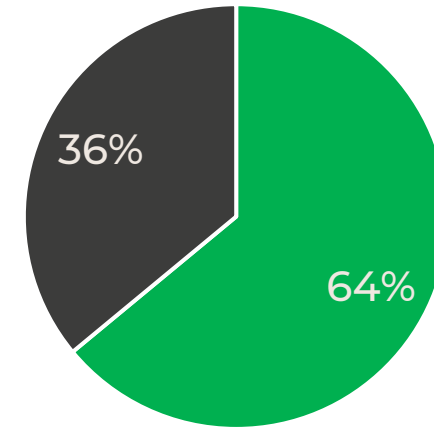

■ Laden o.b.v. eigen zonne-energie ■ Laden o.b.v. energie uit het net

> 50% meer groen geladen KM's

Slim Laden
Aandeel Grijs en Groene Energie

■ Laden o.b.v. eigen zonne-energie ■ Laden o.b.v. energie uit het net

Test geslaagd ✓

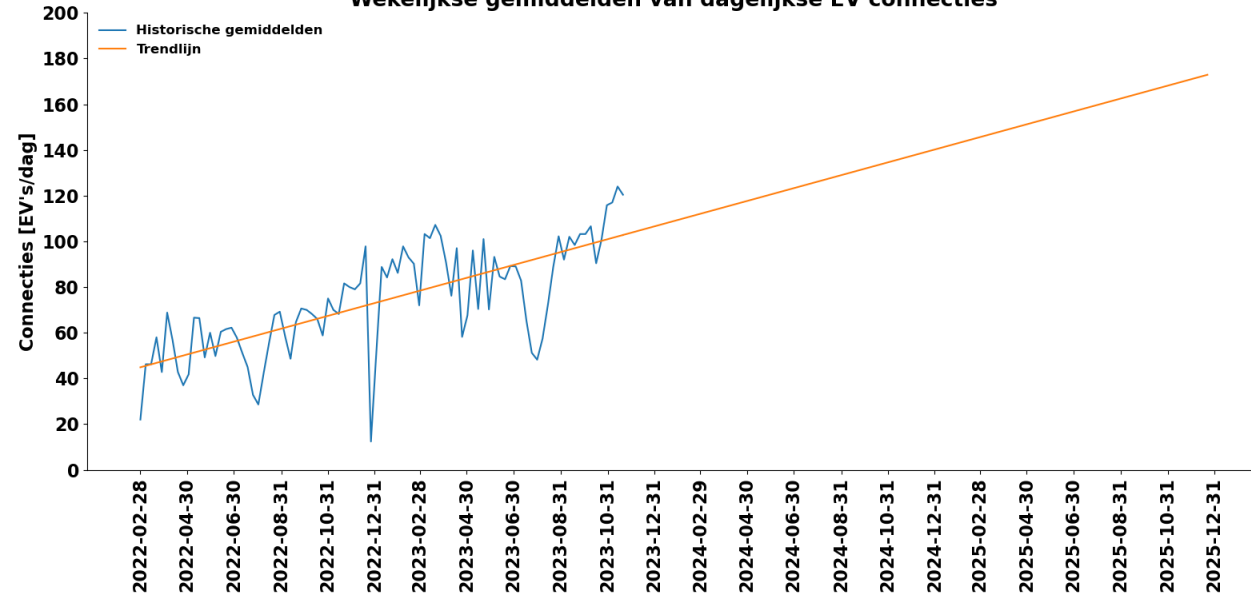
GO maart '23 om smart-charging operatie continu door te laten gaan

Resultaat van februari tot eind November '23

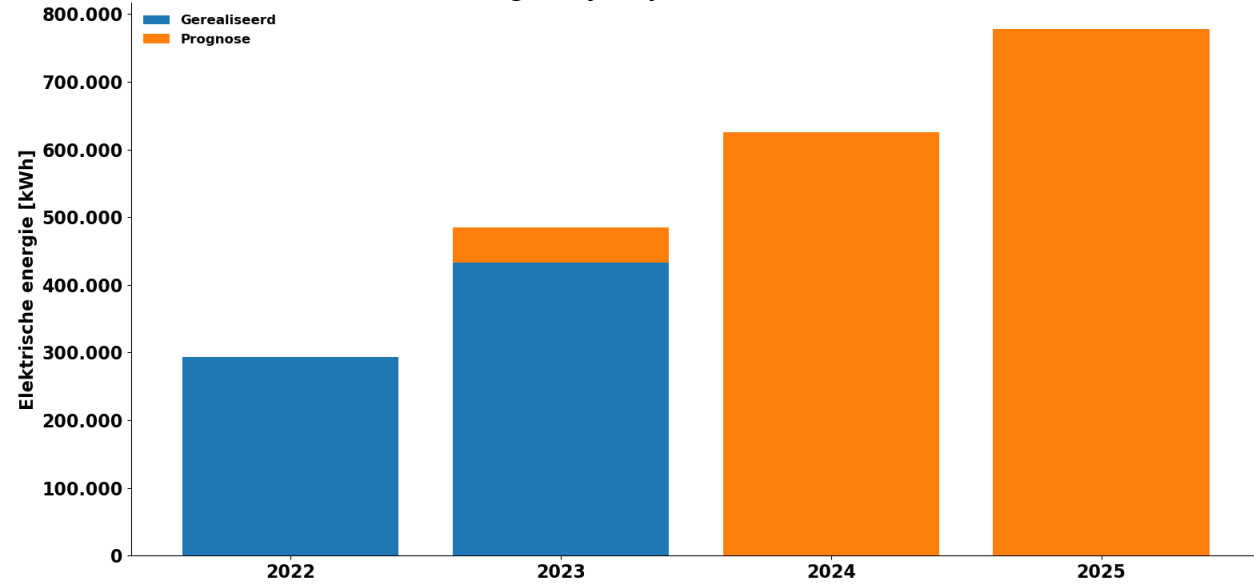

Groei in connecties en volume

Wekelijkse gemiddelden van dagelijkse EV connecties

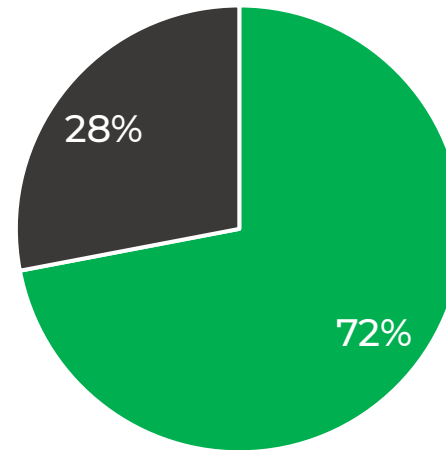

Prognose jaarlijkse laadbehoefte EV's

Green charge, 2e periode, eerste analyse

Aandeel Gray & Green Charging vanaf
feb '23 tot nov '23

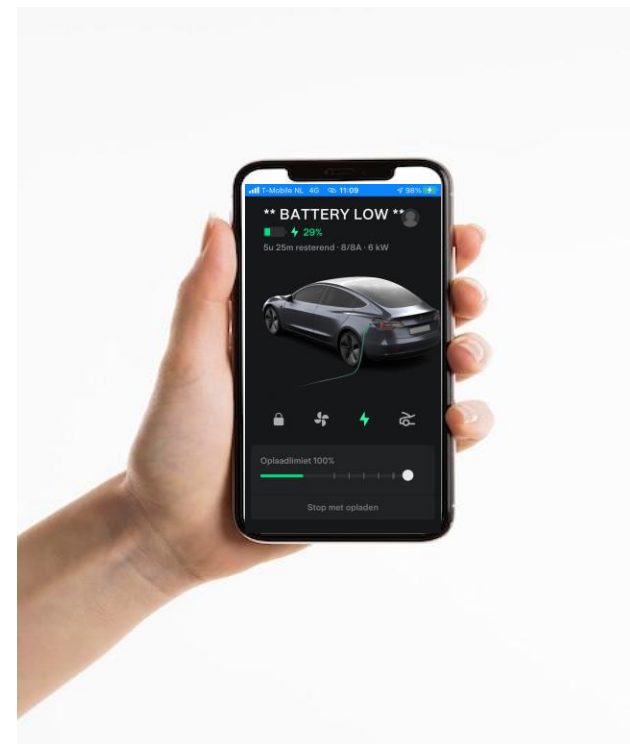
■ Laden o.b.v. eigen zonne-energie

■ Laden o.b.v. energie uit het net

Dit is de techniek, maar waar staat de mens in deze centraal?

- **Allereerst commitment Management noodzakelijk:** Bereidt om nek uit te steken en daarbij uitdagingen te overwinnen
- **“Laadpaal recht”** (min. woon-werk)
- **Slim laden actief** (feb. '23); geen communicatie
- **Klachten:** waarom wordt mijn auto niet geladen/ gepauzeerd? & Master/Slave load balancing issues
→ Slim-laden on-hold!
- **Directieoverleg**

De Mens

- Enkele afspraken:

Communicatie naar medewerkers
(Intranet)

Inrichten fysieke **prioriteit** plekken
(op **afstand!**)

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD
11-12-2023

Slim laden van start: parkeer je auto op de juiste plek

3-2-2023

Services gaat vanaf maandag 6 februari de elektrische auto's op het laadplein 'slim laden'. Het laadproces wordt langzaam opgestart om rekening te houden met de netbelasting in de ochtend en beter te kunnen profiteren van de zon in de middag. Daarnaast is het niet toegestaan dat brandstofauto's parkeren bij de plekken met een laadpaal. Services gaat daar de komende tijd op handhaven.

Voorheen werden elektrische auto's op het laadplein direct in de ochtend opgeladen. Op dat moment van de dag wordt het elektriciteitsnet altijd enorm belast doordat veel bedrijven dan stroom vragen. Omdat daarnaast de opwekking van duurzame zonne-energie in de ochtend beperkt is (met name in najaar en winter) en in de middag juist piekt, gebruikte het laadplein vaker dan nodig elektriciteit uit het net in de ochtend. En in de middag werd er juist duurzaam opgewekte energie teruggegeven aan het net.

Slim laden

Daarom gaat Services vanaf maandag 6 februari 'slim laden'. In de ochtend worden elektrische auto's

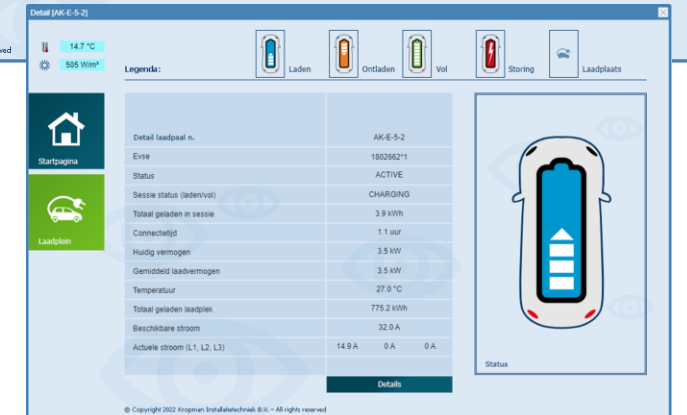
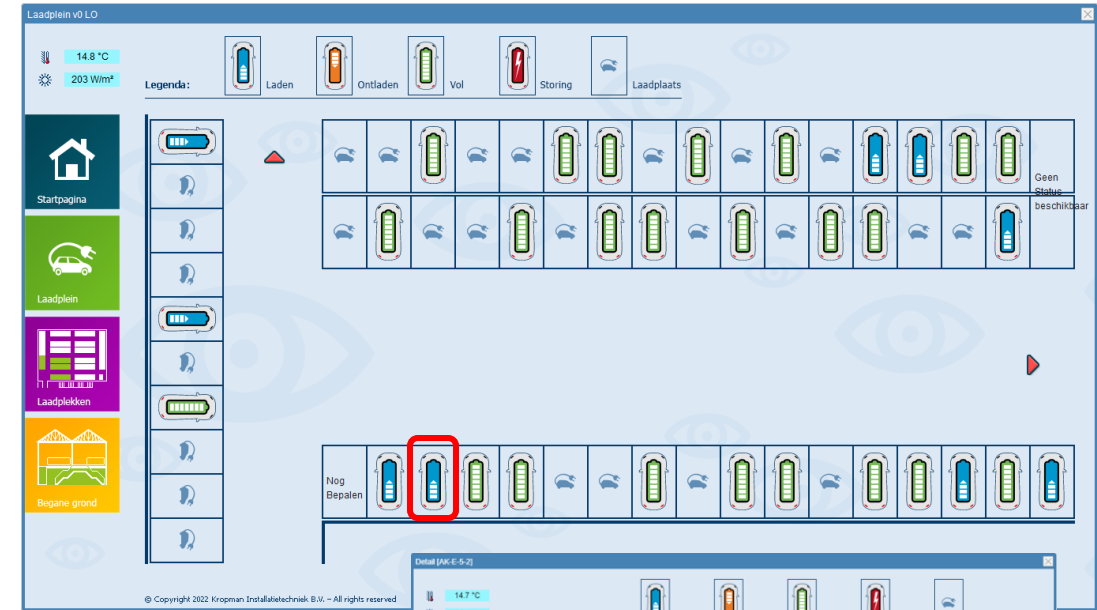

De Mens

- Na **communicatie** vrijwel **klachtenvrije** operatie
- Zeer beperkte toename gebruik van de AC- prioriteitsladers
- **De Standaard = Slim-Laden**
  - Geen apps nodig

De Mens – Installateur & Beheer

Ontwerp --- Realisatie --- In Control --- Beheer --- Data

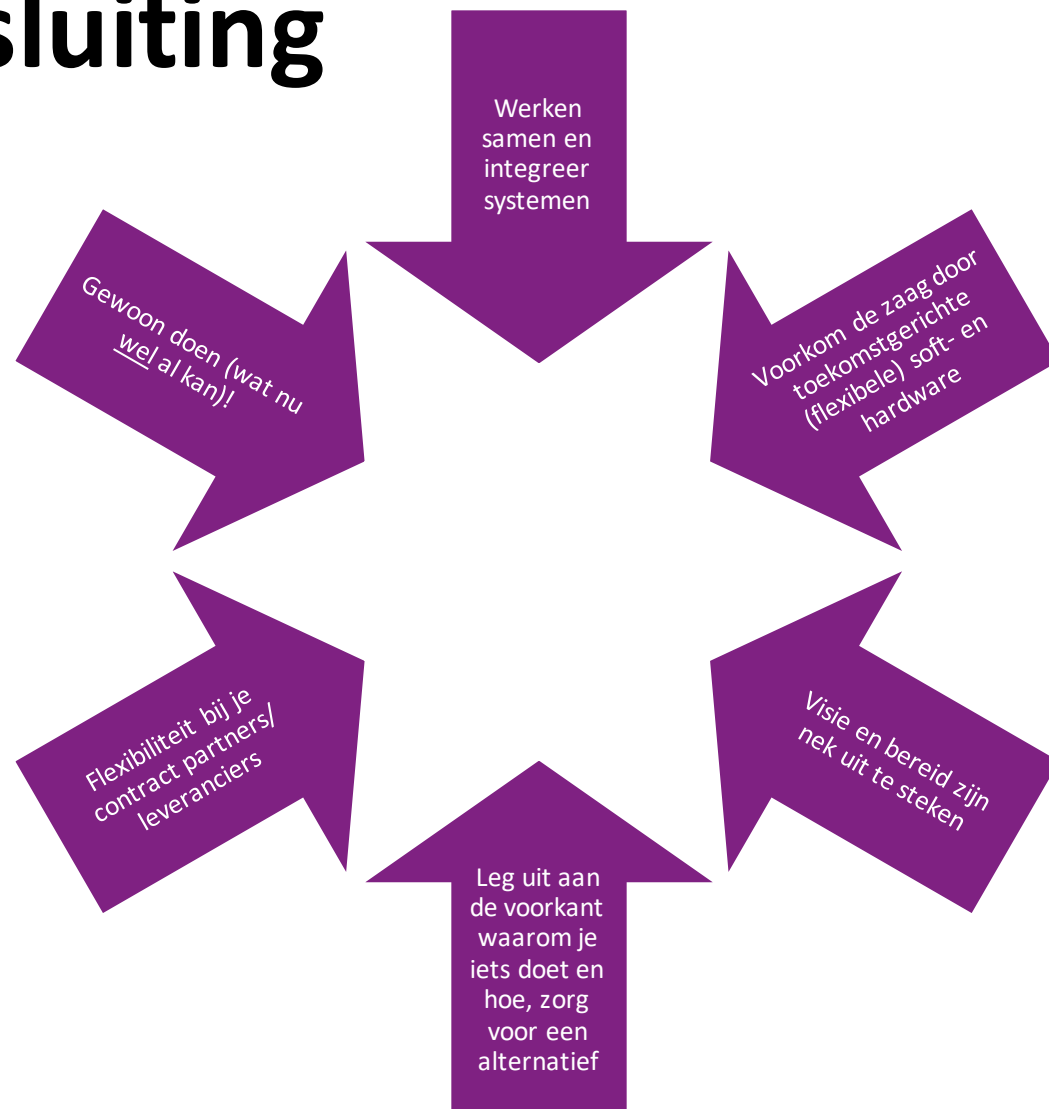
Project Green Parking - de Mens

- De potentie is groot, maar welke EV-rijder wil er slim-laden?
  - EV-rijder is bekend met slim laden, gebruikt het nog niet altijd, maar wenst dit wel. **Overgrote** deel **gebruikt** het thuis.
  - **Ca. 5%** van alle respondenten zegt wel eens slim-geladen te hebben op werk. **Potentie 95%!**

3.854 respondenten
[Nationaal Laad Onderzoek, sept 2023].

Afsluiting

Ook bij a.s.r.

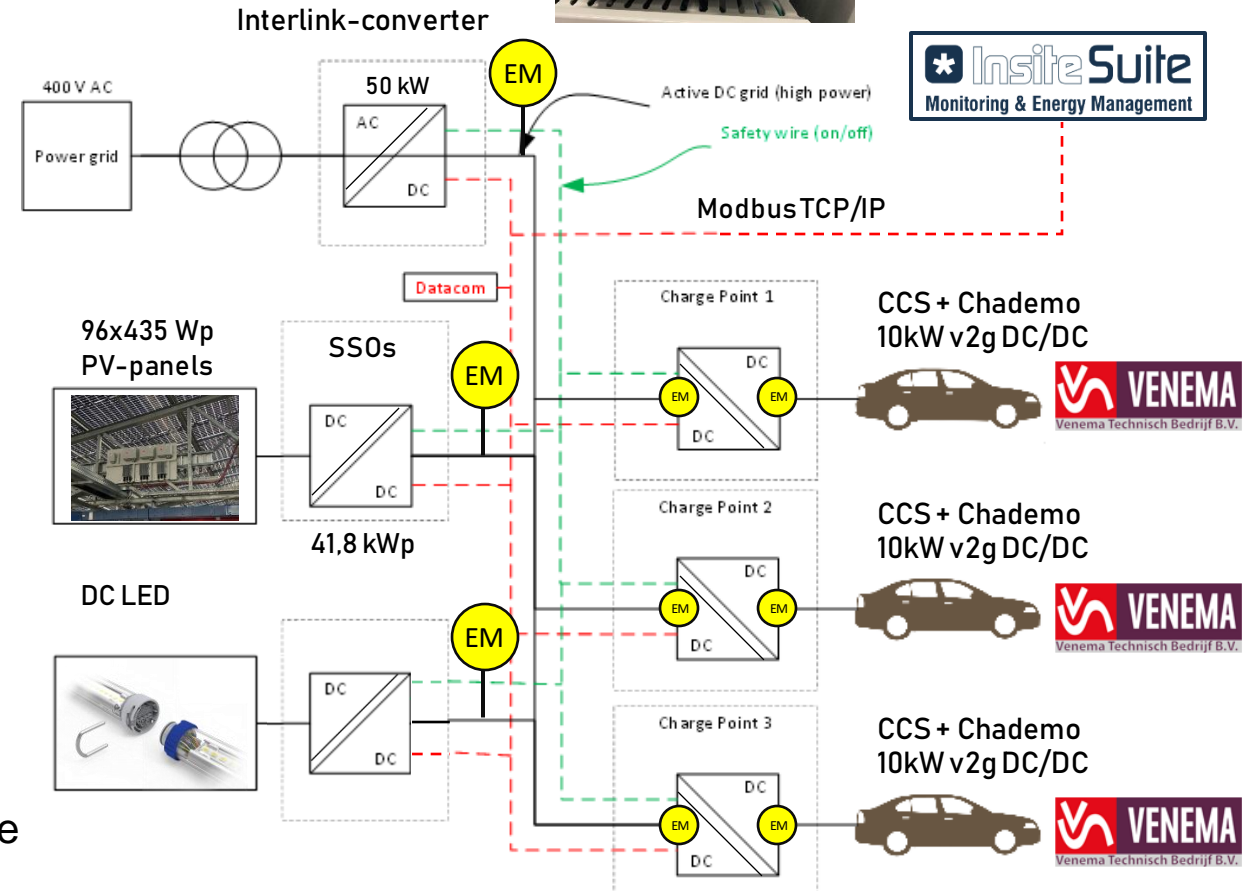
Laadplein van de toekomst?

Project: VAP-DC

- Veilig
- Autonom
- PV laadplein, met
- DC-distributie

Bottum-up Congestie Management

- Ontwikkeling van een autonoom en failsafe DC-grid met droopratecontrol als balanshandhaving methode
- Standaardisatie en normalisatie
- Onderzoek naar (DC-)lekstromen ("betonrot")

Autonomous DC-Grid with DroopRateControl

Hoe beschermt duurzaam slim laden ons stroomnet?

V2G- hoe wordt dit ingezet binnen het project VAP-DC (het eerlijke verhaal)

Spreker

Melvin Venema

Venema E-mobility Charge Systems

 6 december 2023

 a.s.r. verzekeringen Utrecht

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD

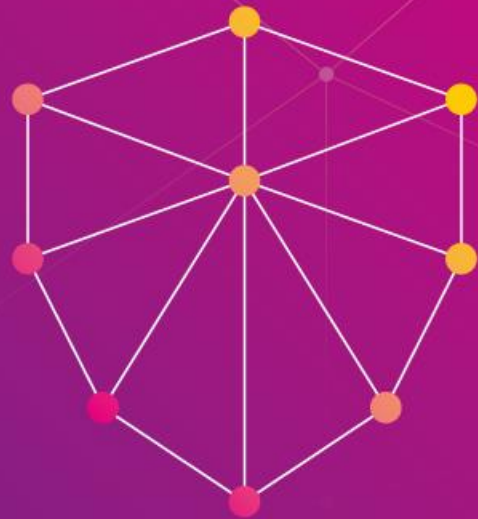
Lunch!

Agenda - middag

- Keuzemogelijkheid voor twee van de vier opties:
    - Deep Dive DC-grids (interactieve sessie)
    - Deep Dive Gridshield (interactieve sessie)
    - Deep Dive HEBITS/gebruikerskarakterisatie/kansen voor bedrijfsleven (*in English*)
    - Rondleiding over het laadplein en de overige energiefaciliteiten van a.s.r.

  - Paneldiscussie
- 16:15 borrel

SmoothEMS

MET GRIDSHIELD

Hoe beschermt duurzaam slim laden ons stroomnet?

 DC-grids

 Zaal 11

 GridShield

 Zaal 2

 HEBITS

 Zaal 7

 Rondleiding

 Buiten

SmoothEMS
MET GRIDSHIELD